

GÖTEBORGS UNIVERSITET

”Läs tio sidor till på torsdag”

Lärarens syn på läxor – en jämförande studie mellan språk och So i grundskolans senare del och gymnasiet

Emelie Modé
Emily Sävenå

LAU690

Handledare: Staffan Stukát

Examinator: Lars-Erik Jonsson

Rapportnummer: HT09-2611-215

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: ”Läs tio sidor till på torsdag” - Lärarens syn på läxor – en jämförande studie mellan språk och So i grundskolans senare del och gymnasiet

Författare: Emelie Modé & Emily Sävenå

Termin och år: Ht 2009

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Staffan Stukát

Examinator: Lars-Erik Jonsson

Rapportnummer: HT09-2611-215

Nyckelord: Läxa, språk, So, grundskola och gymnasiet.

Sammanfattning

Syftet med uppsatsen var att undersöka hur lärare ser på läxor och om det fanns någon skillnad i synen på läxor i språk- och So-ämnen på grundskolans senare del respektive gymnasiet. Vi ville också se om forskningen såg positivt eller negativt på läxor. För att se om den officiella synen på läxor förändrats över tid, valde vi också att jämföra läroplanerna mellan åren 1962-1994. Då de kommande läroplanerna vid skrivandet av uppsatsen inte varit färdiga, har vi inte kunnat ta med dem i vår jämförelse, men vi har med hjälp av information som funnits om arbetet med de nya läroplanerna kunnat se tendenser.

Vi genomförde en enkätundersökning bland språk- och So-lärare på grundskolans senare del och gymnasiet, där vi frågade om de ger eleverna läxor, av vilka orsaker, om de följer upp läxorna samt om de tror att eleverna lär sig mer och lättare når de nationella målen. Vi tog även del av tidigare forskning på området. Vid framställningen av enkäten valde vi att arbeta med Google Docs för att göra en webbenkät, vilket avsevärt underlättade vårt arbete.

Vi kom i vår undersökning fram till att de flesta lärare ger läxor, men att det fanns skillnader mellan språk- och So-lärarna samt grundskole- respektive gymnasielärarna i synen på läxor. Vi kom även fram till att forskningen är oenig om huruvida läxor ger positiva eller negativa effekter. Då läxor är så vanliga, men enligt forskningen sällan problematiseras. Den tas inte heller upp i nu gällande läroplaner och ej i lärarutbildningen. Därför vill vi med detta arbete bidra till att lärare reflekterar över läxan (det skolarbete som inte sker på lektionstid) som metod.

Förord

Vi är två lärarstudenter som har läst på korta lärarprogrammet. Emelie Modé har inriktningen historia och tyska på gymnasiet och Emily Sävenå har inriktningen religion och tyska för grundskolans senare del.

Under vår verksamhetsförlagda utbildning föddes vårt intresse för skillnaden i användandet av läxor i språk och So respektive grundskolan och gymnasiet. Ett intresse som växt under arbetets gång. Vi har under arbetet med uppsatsen arbetat tillsammans och turats om att sitta framför datorn och skriva. Vi har även gått igenom all litteratur gemensamt, vilket innebär att vi producerat arbetet tillsammans.

Vi har under arbetets gång förstått att det finns många åsikter om läxans vara eller inte vara, men desto mindre forskning på området. Vi hoppas av denna anledning att vårt arbete kan bidra till att kasta nytt ljus över läxan och bidra till en ökad vetenskaplig diskussion kring området.

Till sist vill vi tacka alla lärare som deltagit i vår undersökning, utan Er hade detta examensarbete inte varit möjligt!

Göteborgs universitet den 4 januari 2010

Emelie Modé och Emily Sävenå

Innehållsförteckning

1	Inledning	7
2	Definition av begrepp	9
2.1	Läxa	9
2.2	Språk.....	9
2.3	So.....	10
2.4	Grundskolans senare del och gymnasiet.....	10
3	Nuvarande kunskapsläge	11
3.1	Tidigare forskning	11
3.2	Läxan som fenomen.....	11
3.3	Läxors syfte samt positiva och negativa effekter	13
3.3.1	Tid och stress.....	16
3.4	Lärarens viktiga roll.....	17
3.5	Läroplaner förr och nu	18
3.6	Sammanfattning av kunskapsläget	20
4	Syfte och forskningsfrågor.....	22
5	Metod	23
5.1	Population och urval	23
5.2	Genomförande	24
5.3	Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet	26
5.4	Etiska aspekter	27
6	Resultat	28
6.1	Generella iakttagelser	28
6.2	Hur ofta lärare inom ämnesområdena ger läxor	29
6.2.1	Språklärare	29
6.2.2	So-lärare	30
6.3	Varför lärarna inom ämnesområdena inte ger eller ger läxor.....	31
6.3.1	Språklärare	32
6.3.2	So-lärare	33
6.4	Vilken typ av läxa eleverna får	34
6.4.1	Språklärare	34
6.4.2	So-lärare	35
6.5	Hur ofta de givna läxorna följs upp	35
6.5.1	Språklärare	35
6.5.2	So-lärare	36
6.6	Hur viktiga läxorna upplevs vara för lärarna.....	37
6.6.1	Språklärare om huruvida elever lär sig mer med läxor	37
6.6.2	So-lärare om huruvida elever lär sig mer med läxor	38
6.6.3	Språklärare om de nationella målen	38
6.6.4	So-lärare om de nationella målen.....	39
7	Diskussion och slutsatser	40
8	Förslag till fortsatt forskning	45
9	Slutord.....	46
	Referenser	47
	Bilaga A: Missivbrev till rektorer	51
	Bilaga B: Enkät till lärare.....	52

Bilaga C: Missivbrev till lärare	55
Bilaga D: Påminnelse till lärare	56
Bilaga E: Ytterligare en påminnelse till lärare.....	57

Figurförteckning

Figur 1. Antal yrkesverksamma år.	28
Figur 2. Hur ofta läxor ges i språkämnen.	29
Figur 3. Huruvida So-lärare på grundskolan ger läxor.	30
Figur 4. Huruvida So-lärare på gymnasiet ger läxor.	30
Figur 5. Hur ofta läxor ges i So på grundskolan.	30
Figur 6. Hur ofta läxor ges i So på gymnasiet.	31
Figur 7. Orsaker till att lärare inte ger läxor.	32
Figur 8. Orsaker till att språklärare på grundskolan ger läxor.	32
Figur 9. Orsaker till att språklärare på gymnasiet ger läxor.	33
Figur 10. Orsaker till att So lärare på grundskolan ger läxor.	33
Figur 11. Orsaker till att So lärare på gymnasiet ger läxor.	34
Figur 12. Vilka typer av läxor språklärare ger.	34
Figur 13. Vilka typer av läxor So-lärare ger.	35
Figur 14. Hur ofta språklärare följer upp läxor.	36
Figur 15. Hur ofta So-lärare på grundskolenivå följer upp läxor.	36
Figur 16. Hur ofta So-lärare på gymnasienivå följer upp läxor.	36
Figur 17. Huruvida språklärare på grundskolenivå upplever att elever lär sig mer med läxor.	37
Figur 18. Huruvida språklärare på gymnasienivå upplever att elever lär sig mer med läxor.	38
Figur 19. Huruvida So-lärare på grundskolenivå upplever att elever lär sig mer med läxor.	38
Figur 20. Huruvida So-lärare på gymnasienivå upplever att elever lär sig mer med läxor.	38
Figur 21. Huruvida språklärare upplever att läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen.	39
Figur 22. Huruvida So-lärare på grundskolenivå upplever att läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen.	39
Figur 23. Huruvida So-lärare på gymnasienivå upplever att läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen.	39

1 Inledning

”Läs tio sidor till på torsdag” är en inte helt ovanlig uppmaning som elever får höra från sina lärare. Läxor är något som alla elever i svensk skola kommit i kontakt med under sin skolgång. Under sin tid som elev är det inte många som reflekterar över läxans existens trots att den ofta upptar en stor del av fritiden. Inte heller är det vanligt att lärare eller forskare reflekterar över läxornas existens. Sällan diskuteras läxans vara eller ickevara men desto oftare diskuteras dess omfång och utformning. Utanför forskningsvärlden, i media och andra debattforum, diskuteras läxor flitigt och de flesta har en åsikt om deras vara eller inte vara. Läxforskarna har kommit fram till olika resultat vad det gäller läxors effekter. Vissa menar att läxor ger positiva effekter medan andra menar att effekterna är negativa. Läxor innebär oftast skoluppgifter som eleverna arbetar med efter skoltid. Det finns många olika syften med att ge läxor. Syftet kan vara repetition och fördjupning av kunskaper inhämtade i skolan samt övning i att kunna utföra ett självständigt arbete. Under vår verksamhetsförlagda utbildning var det aldrig någon diskussion huruvida man som lärare ska ge läxor, utan snarare hur mycket och hur ofta. Läxor regleras ej heller i nu gällande styrdokument. Mot denna bakgrund skapades vårt intresse för området. Vi är även intresserade av att se om det finns skillnader i läxans omfång mellan olika ämnen. Därför har vi valt att jämföra lärares syn på läxor i språk- och So-ämnen av den anledningen att vi är blivande lärare i tyska och religion respektive historia. Anledningen till vårt intresse av just läxor är att vi under vår verksamhetsförlagda utbildning, VFU, har tyckt oss se stor skillnad i inställningen till dem i våra ämnen. Vi har också valt att jämföra verksamheten för grundskolans äldre åldrar och gymnasieskolan eftersom vi har dessa inriktningar. Vi har även lagt märke till att det i forskningen saknas läxforskning om gymnasieskolan vilket vi tyckte verkade intressant.

Den didaktiska relevansen med arbetet ligger i att det som lärare är viktigt att vara medveten om varför man använder sig av olika arbetsmetoder och dit hör också läxor. Läraren måste reflektera över vilka konsekvenser läxor får för eleven. Lärare behöver medvetandegöras om den forskning som finns om läxor, även om det i dagsläget inte finns så mycket svensk sådan. I en artikel belyser Ulrika Sundström (2008) det dåliga forskningsläget inom läxområdet. Hon skriver att ”forskarna har få svar – och efterlyser mer forskning” och menar att frågan diskuteras för lite. Sundström intervjuar i sin artikel bland annat två svenska läxforskare, Jan-Olof Hellsten och Ingrid Westlund, som båda poängterar att läxor är något som tas för givet och inte ifrågasätts. Då det i ännu högre grad saknas forskning som jämför läxtraditionen i olika ämnen samt att det finns mycket lite forskning gjort om läxor på gymnasiet, finns här ett utforskat område för oss att undersöka.

Vi kommer i den här uppsatsen undersöka hur lärare ser på läxor och om det finns någon skillnad i synen på läxor mellan språk- respektive So-lärare på grundskolans senare del och gymnasiet. Vi kommer även undersöka den tidigare forskningens syn på läxors effekter, positiva som negativa. Läxor påverkar många olika grupper men den här uppsatsen har ett lärarperspektiv och vi kommer alltså inte undersöka elevers eller föräldrars syn på läxor.

Vår hypotes är att det finns skillnader mellan ämnesgrupperna när det gäller läxor. Vi tror till exempel att läxor är mer frekventa inom språkämnen och att lärarna inom språk anser det viktigare med läxor än lärare i So-ämnen. Vi begränsar oss till att undersöka vilka syften språklärare och So-lärare, på grundskolans senare del samt gymnasiet har med läxor, samt ta

reda på hur ofta de ger läxor, vilken typ av läxa de ger, hur ofta de följs upp och hur viktiga läxorna upplevs vara av lärarna. Vi är därmed mest intresserade av eventuella skillnader mellan ämnena.

Först i uppsatsen definierar vi våra nyckelord och sedan följer en genomgång av det nuvarande kunskapsläget som leder fram till vårt syfte. Därefter följer en metodgenomgång som följs av vårt undersökningsresultat. Slutligen kommer en diskussion av våra slutsatser samt förslag till fortsatt forskning.

2 Definition av begrepp

2.1 Läxa

Ordet läxa (Nationalencyklopedins ordbok, 2000) har funnits i svenska språket sedan mitten av 1500-talet och härstammar från latinets *lectio* som betyder läsning. Definitionen av läxa kan tyckas klar men det finns vissa nyanser och i forskningen är den till viss del omdiskuterad. Vanligtvis beskrivs läxor (Glasser, 1996 i Hellsten, 1997:206) som en avgränsad skoluppgift som ska göras efter skoltid i hemmet, men begreppet förekommer även då hemuppgiften är frivillig eller då den innebär en komplettering av en skoluppgift. I Nationalencyklopedins ordbok beskrivs hemuppgift som en uppgift som skall göras i hemmet. Ordet hemuppgift härstammar från 1883. Läxa beskrivs här som en ”avgränsad skoluppgift för hemarbete särsk. [*sic!*] om visst textstycke som skall läras in”. I Svenska Akademiens Ordbok (2008) beskrivs läxa som hemarbete och då menas uppsatsskrivning och liknande, som eleverna ska göra hemma, det vill säga ”de uppgifter, som föreläggas lärjungarna till hemarbete”.

Den pensionerade skolforskaren vid Uppsala universitet, Jan-Olof Hellsten (2000:120) anser att det är svårt att definiera vad en läxa innebär och menar i sin diskussion att det finns flera olika betydelser av begreppet. Han jämför den Pedagogiska Uppslagsbokens definition, ”En arbetsuppgift som eleven ska göra på sin lediga tid”, med Nationalencyklopedins definition och menar att ingen av dessa definitioner är speciellt heltäckande eller oproblematiske. Utifrån sitt eget resonemang diskuterar Hellsten fram en egen definition på läxor: ”Läxa är det arbete som inte sker på lektionstid” (2000:120).

Även andra forskare har gjort egna definitioner för vad begreppet läxa innebär. Ingrid Westlund, pedagogikforskare, (2004:78) definierar begreppet: ”Läxan finns i gränslandet mellan skola och hem, individen och kollektivet, arbete och fritid samt mellan tid och uppgift”. Den amerikanske doktorn i socialpsykologi och läxforskaren, Harris Cooper (2007:4) definierar begreppet läxor med att de är ”tasks assigned to students by school teachers that are intended to be carried out during non-school hours”¹.

Genomgående i denna uppsats har vi valt att använda oss av begreppet läxa och inte hemarbete. Den definition av begreppet läxa som vi valt att använda är: *det skolarbete som inte sker på lektionstid*.

2.2 Språk

Med språk menar vi skolans språkämnen, alltså alla språk elever kan läsa i skolan, med undantag för engelska och svenska då vi tror att metodiken skiljer sig åt mellan svenska, engelska och de andra språken, eftersom eleverna har nått en högre kunskapsnivå i svenska och engelska. I fortsättningen använder vi språk om de språk som inte är svenska och engelska.

¹ Egen översättning: Uppgifter, givna till studenter av skollärare, som är ämnade att göras under icke-skoltimmar.

2.3 So

Med So menar vi både So-blocket på grundskolans senare del, som innehåller samhällsorienterade ämnen samt gymnasieskolans samhällskunskap, historia, religion, geografi, psykologi och filosofi. I vårt arbete har vi, för enkelhetens skull, valt att bara använda oss av begreppet So, vilket då även innefattar gymnasieskolans fristående ämnen.

2.4 Grundskolans senare del och gymnasiet

Med grundskolans senare del menar vi årskurs 6-9 på grundskolan. Med gymnasiet menar vi den frivilliga skolformen som sträcker sig över tre år, vanligtvis med elever i åldrarna mellan 16 och 18 år.

3 Nuvarande kunskapsläge

För att få en överblick över det nuvarande kunskapsläget samt för att motivera vårt syfte kommer vi i kommande avsnitt beskriva forskningsläget. Först beskrivs mer allmänna iakttagelser och därefter tas läxan som fenomen upp, läxans syfte och positiva och negativa konsekvenser, lärarens viktiga roll samt vad läroplaner säger om läxor.

3.1 Tidigare forskning

Inledningsvis kan sägas att flera forskare framhåller bristen på forskning om läxor och framförallt svensk sådan. Vi har även funnit att den övervägande delen av forskningen på området tar upp negativa sidor av läxan och nästan inga positiva. Den svenske läxforskaren är Jan-Olof Hellsten, vars doktorsavhandling utkom år 2000. I en artikel av Ulrika Sundstöm (2008) intervjuas han och påpekar att mycket lite forskning gjorts på området sedan hans doktorsavhandling kom ut. Även läxforskaren och universitetslektorn Ingrid Westlund framhåller att det finns väldigt lite forskning om läxor (2004:31).

Av den svenska forskning som ändå utförts på området läxor, har pedagogikprofessorn Ebbe Lindell (1990) gjort en sammanställning, i en Metarapport, av forskning gjord mellan åren 1955-1983. Forskningssammanställningen gäller läxor på grundskolan. Redan Lindell (1990:15) påpekar att det ”under senare år” inte forskats mycket om läxor i Sverige, trots att internationella studier visat på deras värde. Viktigt är att påpeka att Lindell skrev ”senare år” redan 1990, vilket innebär att det utifrån dagens perspektiv inte förekommit mycket svensk forskning om läxor på många år. Lindell påpekar att det är få studier som ägnar sig åt läxans innehåll, de studier som finns koncentrerar sig istället på tidsaspekten. Han påpekar även att den övervägande delen av den svenska forskningen han tar upp i sin sammanställning är negativt inställd till läxans effekter. Westlund (2004:31) konstaterar att det efter Lindell endast är Jan-Olof Hellsten som har ägnat intresse åt läxfrågan. Hellsten (1997, 2000) uttrycker viss kritisk mot den befintliga läxforskningen vilken han menar aldrig problematiserat begreppet läxor. Denna kritik framför han bland annat till Harris Cooper (2000:32). Forskarna har enligt Hellsten enoreflekterad uppfattning om att läxor har ett värde och utgår ifrån att de gör nytta. Han framhåller, liksom Lindell att de studier som gjorts främst studerat tidsaspekten.

3.2 Läxan som fenomen

Till att börja med kan sägas att alla har åsikter om läxor, men få reflekterar över deras existens. Hos Hellsten (1997, 2000) och Westlund (2007) framstår läxan som ett fenomen som det inte reflekteras över, varken i skolan eller i forskningen. Läxor tas inte heller upp i lärarutbildningen (Göteborgs universitet, Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning 2007, 2008a, 2008b, 2009). Flera vittnar också om att det krävs mod från lärarens sida att inte använda sig av läxor, då det förväntas av både kollegor, elever och deras föräldrar. Läxor ses som något så självklart att de inte problematiseras eller ifrågasätts. Sällan diskuteras läxornas pedagogiska syfte, utan det är mest tidsaspekter och uppfostransaspekter som diskuteras. Hellsten (1997) påpekar att läxorna ”sällan betraktas som en

arbetsprestation”, utan istället att den ter sig som ”en symbol för ett effektivt arbete eller en ritual för att hålla igång skolan snarare än som ett verktyg för studier” (1997:215). Enligt honom (2000:130) delar elever och lärare uppfattningen om att läxor är ett naturligt inslag i skolan.

Westlund (2007) beskriver läxan som en svårfångad företeelse. Hon menar att trots att det inte finns så mycket svensk forskning på området är begreppet läxa ett väletablerat och oproblematiserat fenomen. Därför har forskare inte intresserat sig nämnvärt för området kring läxor. Läxornas goda effekt på elevers studieresultat tas för givet, något som även pedagogikprofessorerna Ingrid Carlgren och Ference Marton (2000:123) instämmer i. Westlund (2007:82) menar även att den största studien av läxor undersöker lärares och andra vuxnas inställningar till läxor, att studier på elevers erfarenheter av läxor är få samt att politiker ofta ser på läxor ”som ett sätt att höja en nations kompetensnivå och konkurrenskraft”.

RoseMarie Kamperin (i Horgby, 2004b), är lärarutbildare samt förälder. Som förälder uttrycker hon en negativ syn på läxor. Hon tror att det krävs ett stort mod av en lärare att välja att inte ge några läxor då många föräldrar närmast kräver det, något Hellsten instämmer i. Han menar att lärare ger läxor av social press och att den lärare som inte gör det blir tagen på mindre allvar än den lärare som ger läxor. Pressen kommer inte bara från lärarkåren, utan även från elever och deras föräldrar. Mot denna bakgrund menar han att läxor till viss del handlar om att visa sig professionell i sin lärarroll (i Mattsson, 2007), något även Westlund (i Welin 2007) håller med om då hon framhåller att läxor synliggör lärares arbete i skolan och på så vis visar hur ”duktiga och ambitiösa” lärare verkar. Vidare menar Hellsten (2000:119) att läxan i skolan har blivit en del av den naturliga ordningen. Westlund kritiserar att läxor skulle ses som naturliga, då eleverna inte tar läxorna för givna, utan påverkas av dem (2004:63).

Hellsten (2000:186) framhåller att det finns en motsägelse i läxan som ”offentligt fenomen”, eftersom läxan som begrepp varken nämns i pedagogisk litteratur eller forskning. Att läxor inte nämns visar enligt honom på att de inte tas på allvar som inlärningsmetod. Däremot tas den upp i forskning som någonting som är för givet taget, vilket innebär att läxan som oanalyserat begrepp är det som tas upp. Hellstens slutsats blir att en diskussion om läxor borde ingå i lärarutbildningen då det krävs utbildning för att bli professionell samt att det inte finns någon forskning som pekar på att läxor gör någon nytta (i Mattsson, 2007). Huvudämnesansvarig i samhällsvetenskap samt lärande och lärare vid lärarutbildningen i Malmö, Hans-Åke Hansson, är av den åsikten att lärarutbildningen aldrig kan komma med allmängiltiga direktiv för hur lärare ska behandla läxfrågan. Han menar däremot att läxan kan diskuteras som fenomen, hur den ska användas och kontrolleras (i Sundström, 2008). Vi håller med Hans-Åke Hansson om att det är svårt att ge några allmängiltiga direktiv om läxor, så som skolan är organiserad idag med olika huvudmän och en relativt svag statlig styrning. Läxor är heller ingenting som granskas närmre vid skolinspektioner (i Horgby, 2004a). Det kan tyckas märkligt att det trots att staten ändå styr skolan, om än i dagsläget relativt svagt, inte finns några direktiv ovanifrån vad gäller läxor. Med hjälp av forskning skulle det kunna gå att ta fram allmängiltiga direktiv för vad som är lämpligt i läxväg för varje ämne. Alla ämnen är unika och behöver läggas upp på olika sätt samt ha olika arbetsmetoder.

Avslutningsvis kan sägas att en läxtradition kan skönjas. Även vi har märkt av det ute på skolorna. Precis som Hellsten (1997, 2000) anser, ses läxor som en naturlig del av skolan, ett sätt att vara professionell. Ofta efterfrågar elever läxor och ger en lärare inga läxor, tas han

eller hon inte på lika stort allvar. Läxan ses också som ett mått för eleverna på vad som är viktigt. Vi förstår behovet av en diskussion om läxor under utbildningen så att lärare lär sig reflektera över läxans syfte.

3.3 Läxors syfte samt positiva och negativa effekter

Forskningen är tvetydig och har kommit fram till att läxor kan få både positiva och negativa effekter för eleverna. Den har också kommit fram till att läxor ofta har flera syften, vilka kan kombineras i olika hög grad och i olika konstellationer.

En av läxforskarna är Ingrid Westlund (2004:31–35) som skriver att det finns mycket lite forskning vad gäller negativa konsekvenser som kan uppkomma i samband med läxor och att en anledning till detta kan vara att läxor generellt anses vara någonting som är bra och alltså inget som ifrågasätts. Av den forskning vi tagit del av i samband med denna uppsats är dock merparten negativt inställd till läxor, vilket kan bero på att den svenska forskningen till stor del ser negativt på läxans konsekvenser.

En annan läxforskare är amerikanen Harris Cooper (2007:6) som menar att läxor sällan bara har ett syfte, utan oftast flera. Syftena delar han in i två huvudgrupper nämligen, *undervisningssyfte* och *ickeundervisningssyfte*. Han menar vidare att det finns fyra undervisningssyften med läxor, vilka är: öva, repetera, att läxan blir en förlängning av skolan samt förberedelse. Ett ickeundervisningssyfte kan vara att ge läxa som straff eller stärka banden mellan skola och föräldrar. Vissa läxor är alltså informativa, medan vissa uppfyller lärarens undervisningssyften (2007:7). Forskningsundersökningar Cooper hänvisar till visar att de flesta lärare ger sina elever läxor, men de kan ha olika syften.

Ett vanligt syfte till varför läxor ges är att de är till för att repetera och befästa kunskaper (Jmf. Ekbohm & Johansson, 2007 och Christensen & Håkansson, 2008). Även Henriksson (1992:32) påpekar vikten av repetition för att eleverna ska kunna ta till sig det de ska lära sig, han menar dock att denna repetition bör ske i skolan och inte i form av läxor. Han menar att lärare har en tendens att gå för fort fram. Med Henrikssons synsätt blir läxan ett sätt för läraren att kunna hålla sitt höga tempo, då repetitionen till största del sker i hemmet. Hellsten (1997:208) är positiv till Henrikssons kritik mot läxor då han menar att han är den enda som ”problematiserar läxan som inlärningssituation”. Även att förbereda elever inför högre årskurser ges som en vanlig anledning till läxor, samt att eleverna ska öva upp sin studieteknik. (Jmf Bengtsson Naumovski, 2008, Svensson & Svensson, 2005 och Christensen & Håkansson, 2008). En annan orsak till varför lärare ger läxor är att eleverna med hjälp av dem ska kunna nå målen och nå gymnasiebehörighet. En viktig iakttagelse är att många lärare ger läxor även om de inte anser att läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen. Många av dessa lärare ger dessutom läxa som färdighetsträning.² Färdighetsträning i allmänhet nämns som en vanlig orsak till varför lärare ger läxor (Jmf. Johansson & Törnqvist, 2006 och Svensson & Svensson, 2005). Ansvarstagande är ytterligare en anledning (Jmf. Bengtsson Naumovski, 2008, Svensson & Svensson, 2005, Christensen & Håkansson, 2008 och Ekbohm & Johansson, 2007). Christensen och Håkansson (2008) har kommit fram till att ett syfte med läxor är att lärare vill ge eleverna förståelse, vilket även Svensson och Svensson (2005) kommit fram till. De nämner även tidsbrist som orsak samt att föräldrarna hålls informerade och att eleverna får chans att arbeta i en lugn hemmiljö. Undersökningarna

² Med färdighetsträning menas träning av färdigheter, så som läsa, skriva och hörförståelse.

och forskningen ovan visar att lärare ofta har flera syften med läxor. Med utgångspunkt i vår hypotes om att det finns skillnader mellan olika ämnen vad det gäller läxor, menar vi att syfteskombinationerna kan vara olika inom olika ämnen.

Forskare är oeniga om huruvida läxan har positiva eller negativa konsekvenser. Vissa forskare lyfter fram både positiva och negativa konsekvenser. Cooper (2007:8) menar att det går att dela in läxans positiva effekter i fyra grupper. Den första gruppen kallas *direkta inlärningseffekter* vilket innebär att eleverna får en bra stoffgrund för högre studier. Den andra gruppen kallas för *inlärningseffekter på längre sikt*. Eleverna lär sig då tänka mer kritiskt och får en studievana. Den tredje gruppen kallar Cooper *ickeinlärningseffekter*, vilket innebär att en mognad skapas hos eleven i hänseende på självständighet, självdisciplin och strukturering. Den fjärde och sista gruppen kallas *föräldramedverkande effekter*. Läxan har positiva effekter på hemlivet då föräldrarna involverar sig mer i sina barn och eleverna ser att hem och skola hör ihop. Den främsta orsaken, enligt Cooper, till varför lärare ger läxor är de direkta inlärningseffekterna, alltså ge eleverna en bra grund för högre studier. Cooper menar också att läxor ger en ökad förståelse.

Lindell (1990:28) har kommit fram till att svensk forskning gjord mellan 1955-1983 inte har kunnat påvisa någon direkt nytta med läxor vad det gäller elevers prestationer. Han menar dock att dessa studier brister i att de inte granskat elevernas förutsättningar, och därmed kan ha missat positiva effekter på inlärningen hos de han kallar svaga elever. Lindell påpekar att utländska studier visar på mycket positiva effekter av läxan.

Cooper (2007:11- 12) framhåller att läxor ibland kan ge både negativa och positiva effekter, till exempel kan de öka studievanan men samtidigt tar de tid från fritidsaktiviteter. Han påpekar även att det finns både bra och dåliga läxor, beroende på hur de är utformade och att det är lärares och föräldrars skyldighet att öka de positiva och begränsa de negativa effekterna. De negativa effekter med läxor som andra forskare, enligt Cooper, kommit fram till, såsom att läxor kan få elever negativt inställda till skolan på grund av att eleverna blir överexponerade för skolarbete, kan vara flera. Läxor kan bland annat leda till fysisk och känslomässig trötthet. Att föräldrarna involveras i skolarbetet kan få en hämmande effekt på elevernas läroprocess då de kan lära ut fel, dessutom kan det bli en stor press från föräldrarnas sida på barnen, vilket kan leda till att eleverna fuskar på olika sätt. Cooper skriver också att vissa menar att läxor kan öka klyftorna mellan hög- och lågpresterande elever. Orättvisa hemförhållanden, såsom att föräldrar har olika utbildningsnivåer samt tid för sina barn, är också ett problem. Svensson och Svenssons (2005) undersökta lärare ser också en del nackdelar med läxor. De menar att de kan döda studieglädjen, att det inte är bra om de bara ges för sakens skull. Lärarna har också angett som negativt att läxor kräver föräldrars medverkan samt att läxor är stressande för både elever och lärare. Även Westlund (2004:36) menar att läxor kan få flera negativa konsekvenser vilka hon delar upp i två huvudgrupper, nämligen social orättvisa och individuella kostnader som exempelvis stress.

Pedagogikdoktorn John Steinberg (1986:8), som skriver om grundskolan, anser att det är viktigt med läxor. Deras syfte är att ”ge barnen goda studievanaor”. Hellsten (1997:208) kritiserar Steinbergs uttalande och menar att Steinberg avser att studievanan i sin tur ska användas för att läsa läxor. Steinberg menar också att läxan hjälper till att informera hemmet, den lär eleven ansvar och han poängterar vikten av repetition. Österlind (i Horgby, 2004a) menar att vissa elever behöver läxor som stöd för skolarbetet medan andra tyckte bättre om att sköta sig själva. Många elever tyckte om att föräldrarna visade sitt engagemang. Några saknade detta engagemang och menade att bristen på krav var det samma som brist på stöd.

Hellsten (2000:72) har kommit fram till ett liknande resultat där elever upplever sig som lämnade i sticket om de inte får läxor. Även Cooper (2007:50–53) är positivt inställd till läxor men påpekar samtidigt vikten av att läxorna följs upp. Om lärare ger eleverna uppmuntran är det större chans att eleverna lämnar in sina uppgifter än om eleverna inte får någon respons. Även Lindell (1990:28) poängterar att uppföljning är betydelsefullt. Bengtsson Naumovski (2008) skriver i sitt examensarbete, där hon undersöker lärare i grundskolans senare del, att alla lärare hon har undersökt följde upp läxorna men på olika sätt.

Lektor samt lärarutbildare Bengt Brodow och grundskollärare samt lärarutbildare Kristina Rininsland (2002), tar också de i sin undersökning upp för och nackdelar med läxor. Den första fördelen med läxor menar de är samhällsekonomiska skäl, då skolans ekonomiska situation inte tillåter att använda mer lärartid än vad som är nödvändigt. Den andra fördelen är att elever tränar ansvarstagande, självständighet och planering. Den tredje innebär att föräldrarna involveras i skolarbetet och därmed skapas en bättre relation till barnen och skolan. Den fjärde innebär att skoldagen inte blir för lång och eleverna får i hemmen ro att återhämta sig. Den sista fördelen med läxor innebär att visst skolarbete passar för individuellt arbete och inte kräver samarbete och då kan detta arbete med fördel göras efter skoltid. Eftersom elever är olika, menar de att det passar vissa individer bättre att arbeta efter skoltid. De nackdelar med läxor som Brodow och Rininsland (2002:130–131) tar upp är att elever har olika ambitionsnivåer. De ambitiösa individerna kan låta läxläsning ta för stor del av sin tid medan de som kanske skulle vara i störst behov av läxor, inte gör dem i lika stor utsträckning. Den andra nackdelen är att olika hemförhållanden gör att inte alla elever får lika mycket hjälp, vilket bland annat kan bero på föräldrarnas utbildningsbakgrund. Den sista nackdelen med läxor är att vissa uppgifter inte lämpar sig som läxa. Även Lindell (1990:22–24) påpekar att läxans effekter är beroende av elevens hemförhållanden. Han menar, med basis på den sammanställda svenska forskningen, att det är tveksamt om läxor gör någon nytta. Han gör även en internationell utblick och skriver att forskningen kan se en positiv effekt bland annat hänvisar han till Keith (1982, i Lindell, 1990) som kommer fram till att läxläsning kan ha kompensatoriska effekter, bland annat kan en medelelev som gör läxor 10 timmar i veckan få betydligt högre betyg än en högt begåvad elev som struntar i läxorna (1990:27). Westlund (i Mattsson, 2007) är av åsikten att ”ju mer läxor desto större risk att de socioekonomiska skillnaderna ger utslag”.

Hellsten (i Mattsson, 2007) efterfrågar mer forskning om läxans effekter på inläringen. I Westlunds (2007) undersökning påvisas att So-ämnet är ett tungt läxämne. Hon tolkar det så att längre uppgifter och projektarbeten med deadlines längre fram i tiden påverkar denna syn. I So har elever även en tendens att ge sig själva läxor desto mer de arbetar individuellt vilket även visar sig inom andra ämnen med samma individuella arbetssätt. Enligt henne handlar läxor inte om att ta ansvar utan om en brist på ansvar då elever som inte tar ansvar för sitt lärande får större arbetsbörda hemma på grund av att de inte gör sitt arbete under skoltid. Cooper (2007:37) menar efter sin undersökning att läxans effekter på inläringen är större hos äldre elever som gynnas mer av läxor än yngre elever. Vi tycker dock inte att Cooper ger någon förklaring på varför det skulle vara så att äldre gynnas mer av läxor. Westlund (2004) i sin tur skriver att läxors effekter måste tolkas med försiktighet då resultatet är starkt beroende av *vilka* elever som undersökts. Vi menar att hennes diskussion är intressant då forskare kan komma fram till olika resultat om läxornas konsekvenser och betydelse beroende på vilka elever, men också vilka ämnen, som undersökts. Det i sin tur leder till den splittrade bild som ses i forskningen.

Hellsten (2000:193) poängterar att elevinflytande är viktigt för elevernas arbetsmiljö. Han pekar på 4 kapitlet 2§ i skollagen som säger att ”Eleverna skall ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande skall anpassas efter deras ålder och mognad”. Efter sin undersökning har han kommit fram till att eleverna inte har något egentligt inflytande vad det gäller läxor, utan lärarna bestämmer helt hur de ska utformas.

Kamperin (i Horgby, 2004b) menar att läxor egentligen handlar om att föräldrar och barn ska anpassas efter skolans krav och visa på disciplin. Hon tror inte på argumentet att ge läxor som förberedelse för senare årskurser. Däremot har hon förståelse för att tiden i skolan inte räcker till att öva på glosor/svåra ord eller att sitta och läsa individuellt med varje elev. Det hon vänder sig mot är främst läxor för läxornas skull. Vi menar att hennes diskussion tar upp något viktigt när hon nämner att exempelvis språkundervisning har behov av läxor. Olika ämnen har olika förutsättningar, vilket även vi genom vår hypotes antar.

3.3.1 Tid och stress

Flera forskare tar upp stress och bristen på tid i samband med läxor. De menar att tidsbrist i skolan ofta medför att eleverna tvingas ta med skolarbetet hem och att läxorna ofta leder till stress både hos elever och deras föräldrar, men också hos lärare. Den ökade stressen i skolan är inte bara ett upplevt fenomen menar Horgby (2004a) utan i jämförelser mellan skolan förr och nu, ser man att både skoldagen och tiden som läggs på läxor har ökat sedan 40-talet. Westlund påpekar att läxbördan ökat mellan 1988 och 2003, och att den varierar mellan olika skolklasser. Hellsten (i Sundström, 2008) menar att läxor leder till stressymtom hos eleverna då de får svårt att skilja mellan arbete och fritid. Även Brodow och Rininsland (2002:129) har i sin undersökning sett att läxor leder till stress, men de har även sett ett annat mönster, nämligen att det är de ambitiösa eleverna som drabbas hårdast av stressen. Flera elever i deras undersökning vill ha tid för läsläsning i skolan. Det är flera forskare som har som förslag att skoldagen ska bli längre i stället för att ge läxor. Bland annat Ulf Leo (2004) som är rektor i Lund. I sin magisteruppsats drar han slutsatsen att skolarbete ska ske i skolan, vilket innebär att läxor i form av hemarbete enligt Leo skulle försvinna. Han menar vidare att skoldagen istället bör förlängas så att allt arbete hinns med under utsatt skoltid och inte behöver tas hem. Hellsten (2000:130) tar upp det faktum att lärare påpekar att det tar tid för kunskap att sätta sig. Då kan den lugna hemmiljön vara en bra plats att få tid till att reflektera över stoffet man tagit till sig i skolan. Vi menar att det är ett oreflekterat synsätt då även hemmiljön kan innebära stress. Det är inte alltid uppenbart att det är läxorna som skapar den mesta stressen för eleverna. Brodow och Rininsland (2002:128) har i sin undersökning kommit fram till att det för gymnasieelever är att läsa inför prov som är mest betungande och inte de vanliga läxorna.

Hellsten (1997, 2000) argumenterar för att eleverna ska få en fritid och jämför elevernas skolarbete utanför skoltid, alltså läxor, med vuxnas övertidsarbete. Han (2000:33) kritiserar Lindell (1990:27) för att vilja kontrollera elevernas frihet genom att ge dem läxor. Westlund (2004:42) kritiserar i sin tur Hellsten för att jämföra läxor med vuxnas övertidsarbete då hon menar att man måste se på läxor med barnens ögon. I en pedagogisk rapport beskriver hon att lärare som är mer effektiva vad gäller utnyttjande av lektionstid får elever som gör sina läxor och det mer noggrant. Vi tror att det beror på att en effektiv lärare använder skoltiden effektivt och på så sätt minskar läxornas volym och då anstränger sig eleverna mer med de läxor de får. Hellsten (2000:128) påpekar att det i språkämnen är vanligt att läxan upptar en stor del av lektionstiden, vilket kan bero på språktimmarnas struktur. Detta är även någonting vi sett tecken på då det i språk är vanligt att läraren först har en genomgång, eleverna får därefter

arbeta med momentet, för att sedan få det i läxa till nästa lektion. Hellsten menar vidare att det är flera olika orsaker som spelar in som gör att skoltimmarna inte räcker till, varför eleverna måste göra delar av skolarbetet hemma. Exempelvis nämner han att det finns en kursplan att följa och ett begränsat antal timmar till förfogande i varje ämne. Han (i Sundström, 2008) säger vidare att ”En väsentlig anledning till att delar av skolarbetet måste göras hemma är att det helt enkelt inte hinns med i skolan”. Sammanfattningsvis kan sägas att en övervägande majoritet av den forskning vi tagit del av tar upp stress i samband med läxor.

3.4 Lärarens viktiga roll

Flera forskare, exempelvis Hellsten, Lindell och Westlund, lyfter fram problemet med att inläringen i samband med läxor sker utan utbildade pedagoger vilket de ser som ett stort problem. Skolverket (2009b:15-16) skriver i en rapport att resultatskillnaderna från 1993 har ökat mellan olika skolor. De tillägger att man kan se påfallande ökande skillnader i betyg mellan olika elevgrupper beroende på elevernas sociala och etniska bakgrunder samt kön. Den största ökningen sker mellan elever som har låg- respektive högutbildade föräldrar. Detta visar på att föräldrar har olika möjligheter att hjälpa sina barn då deras utbildningsbakgrund ser olika ut. I dagens skola är det en sådan betygshets att många föräldrar anlitar privatlärare. Läxorna (UR, Skolfront, Ht 2008) görs tillsammans med en person som är kunnig inom ämnet där eleven har problem. Denna person är dock inte kunnig inom pedagogik.

Ett problem med att inläringen sker i hemmet är att föräldrar har olika förutsättningar för att kunna hjälpa sina barn med deras skolarbete. Exempelvis Lindell (1990) menar att hemförhållanden påverkar studieresultaten. Av denna anledning förordar han läxhjälp efter skolan. Westlund å sin sida menar att skolors eftermiddagsläxhjälp mest är ”plåster på sår”. Precis som Jan-Olof Hellsten (i Sundström, 2008) menar Westlund (i Welin, 2007) att gränsen mellan arbete och skola suddas ut och att det är utbildade pedagoger och inte föräldrar som ska stå för utbildningen. Westlund (2004) menar vidare att vissa elever går till skolan bara för kompisarnas skull, att skolan blivit ett socialt forum, något även vi sett tendenser till. Westlund frågar sig om den svenska skolan har lämnat över ansvaret för lärandet till elever och deras föräldrar.

Staffan Henriksson (1992:14- 16) skriver i *Lärarens klockbok*, att inläring i stor utsträckning sker utanför skolan och ofta handlar om att lära sig för stunden. Det innebär enligt honom att inläringen ofta sker genom amatörmässiga metoder med inriktning på specifik kunskap inställd mot att klara av läxförhör och prov. Det får till följd att skolan får en förberedande och uppföljande funktion och ansvaret för inläringen ges åt eleven. Henriksson anser att en lärare inte bör ge läxor då all inläring bör ske på skolan. Han menar att idag sker förberedelserna på, inläringen utanför och uppföljningen i skolan. Henriksson är av den åsikten att även inläringen ska ske inom skolans fyra väggar, då det där finns tillgång till utbildade pedagoger som kan hjälpa eleverna i deras lärande, han menar vidare att förberedelserna för inläringen bör ske i hemmet. Jan-Olof Hellsten (i Sundström, 2008) är av samma åsikt som Henriksson och säger i en intervju att ”inläringen sker bäst i skolan eftersom det där finns just det som ofta saknas i hemmen, nämligen sakkunnig ledning.” Exempelvis krävs det en behörig historielärare för att förklara historiska samband då sådana samband tar år av högskolestudier för att förstå. Det innebär att en förälder inte kan överta rollen som pedagog vid läxläsning. Hellsten (1997:208) tolkar det som att Henriksson anser att skolan ska vara en plats där elever får möta pedagoger som ger stöd åt en produktiv inläring. Även Carlgren och Marton (2000:176–178) menar att läxor inte kan ersätta

lärarledd undervisning, hur bra utformade de än är. De diskuterar också de problem som kan uppstå i detta sammanhang när arbete på grund av tidsbrist måste göras hemma. De påpekar att det inte är de elever som har svårt att hinna med skolarbetet i skolan som tar hem arbetet, utan i första hand är det de intresserade eleverna som gör det.

Ulf Leo (2004), grundskolerektor i Lund, menar i sin magisteruppsats att förförståelse ska bli en del av arbetet i skolan, det vill säga att eleverna inte ska få i läxa att förbereda sig inför en lektion. Han ser i sin undersökning att läxor får elever att vara mindre motiverade under skoldagen på grund av att de lägger sin energi på läxorna, något även Cooper (2007) nämner i sin undersökning. Leo (2004:57–58) anser också att om en skola ska ge läxor till eleverna bör de ha en läxpolicy, där krav på elever, föräldrar och lärare ska bli tydlig. I en intervju (i Sundström, 2008) hävdar han att det är viktigt att eleverna får klarhet i vad läxuppgiften består i. Han menar vidare att läxor i dag ges allt för slentrianmässigt och att det finns för lite forskning för att lärare ska förstå vilka konsekvenser läxor kan få.

Westlund (i Welin, 2007) anser att politikerna ser läxor som ett mått på ökad tillväxt. Lärares roll i skolan har förändrats över tid och professorn i pedagogik, Kerstin Bergqvist (2007:104), skriver att eleverna idag väntas ta större ansvar för sitt skolarbete och läraren förväntas fungera som handledare snarare än som kunskapsförmedlare. ”I den undervisning jag följde kunde noteras att eleverna gjordes ansvariga för vad som traditionellt varit lärarens uppgifter”. Bergqvist skriver även att skolverksamheten ständigt förändras och nya och gamla ideal fungerar sida vid sida i skolan. Hon menar att det inte är någon tillfällighet att det finns ett ideal om oberoende och självkontrollerade elever då det blir ett sätt för skolan att fungera i ett komplext samhälle. På detta sätt, menar hon, kan skolan inte längre säga vad elever ska kunna och då hanteras det på detta vis. Även näringslivet påverkar skolans reformarbete och vill då att skolan ska producera människor som kan arbeta inom deras system. Hon har undersökt elever i grundskolans yngre åldrar men vi anser att hennes studieresultat som inte specifikt beskriver yngre elever även kan användas generellt.

3.5 Läroplaner förr och nu

För att veta vad den officiella ståndpunkten om läxor är, har vi valt att gå igenom skolans läroplaner. För att se om synen har förändrats över tid har vi även synat äldre läroplaner. Vi har valt att gå igenom läroplaner från när grundskolan instiftades, 1962, och fram till kommande läroplaner 2011. I läroplanerna används begreppet hemarbete eller hemuppgifter i stället för läxa, varför även vi gjort det här på ett par ställen.

Lgr 62

I *Läroplan för grundskolan Lgr 62* (Skolöverstyrelsen, 1962:57–59) finns det ett helt avsnitt om hemarbete. Det står att det mesta av skolarbetet *bör* ske under skoltid, vilket innebär att det är fel att ha en hel lektion för kontroll av hemarbete. Hemarbetet ska enligt läroplanen syfta till att ge förförståelse och ge eleven god studieteknik. De ska även ges i liten mängd till grundskolans yngre åldrar, men sedan öka med ålder. Det anses bättre med fler korta läxor som eleverna hinner med att göra, än med få långa läxor som bara blir halvgjorda. Det bör vara variation i hemuppgifterna och de bör individualiseras, vilket får till följd att uppgifterna inte kan följas upp i samma utsträckning. I Lgr 62 (1962:59) uttrycks att föräldrarna bör informeras om studieteknik, då inläringen i hemmet inte skiljer sig nämnvärt från inläringen i skolan, så att förståelsen för en god studiemiljö ökar.

Lgy 67

I *Läroplan för gymnasiet Lgy 67* (Skolöverstyrelsen, 1967:47–48) finns det också ett avsnitt om hemuppgifter och även här står det att största delen av skolarbetet *bör* ske i skolan. Endast en mindre del av lektionstiden bör viga åt presentation eller kontroll av hemarbete då ”hemarbetet har till syfte att ge den övning som befäster ett visst slag av kunskap eller färdighet eller på ett självständigt sätt gå igenom och summera vad som behandlats i skolan” (1967:47). Läxan ska alltså vara en fortsättning på skolarbetet. Hemarbetet är också, enligt denna läroplan till för att främja elevens personliga utveckling. Läxans storlek ska vara sådan att den är hanterbar för eleverna och den bör varieras för att befrämja olika sorters färdigheter. Läxan bör heller inte enligt läroplanen förutsätta att eleven arbetar på ett nytt arbets sätt, utan sättet att arbeta på bör vara känt för eleverna.

Lgr 69

I *Läroplan för grundskolan Lgr 69* (Skolöverstyrelsen, 1969a:70) står det att största delen av skolarbetet *ska* ske på skoltid. Det står att traditionella hemuppgifter för eleverna blir av underordnad betydelse. Hemuppgifterna, både individuella och i grupp, bör så långt som det är möjligt vara frivilliga för eleverna. I läroplanen står det att då skoldagen är så lång bör resten av dagen användas till vila för eleven och skolan är ansvarig för detta. I de mer detaljerade läroplanerna för språk (Skolöverstyrelsen, 1969b) förutsätts och kommenteras läxan bara i förbigående. Det står att idealet är att genomgångarna ska vara så grundliga som möjligt så att eleverna får så lite läxa som möjligt. I den detaljerade läroplanen för orienteringsämnen, där So ingår, (Skolöverstyrelsen, 1969c) finns inte läxor omnämnda.

Lgy 70

I *Läroplan för gymnasiet Lgy 70* (Skolöverstyrelsen, 1970a:45) antyds att skolan ska göra eleverna till självständiga individer. Skolan ska tillhandahålla resurser för uppgifter som eleven frivilligt gör utanför skolan. Det nämns även att eleven ska få god studieteknik och arbetsmetodik. Det står också mer direkt om hemuppgifter men största delen av arbetet *ska* dock ske i skolan. Det står att ”i vissa ämnen förekommer dock hemarbete” (1970a:47). Läxan ska användas som repetition. Innehållet i läxan och inte omfattningen är det viktiga. Hemuppgifterna ska varieras och individanpassas, samt anpassas så att inte eleverna får för stor arbetsbörda. I läroplanerna för språk (Skolöverstyrelsen, 1970c samt 1973a-b) nämns hemuppgifter direkt. De ska vara tydliga och läraren ska ge långläxor som ska kunna göras så långt som möjligt på redovisningsfria timmar. Läxan ses som självklar i samband med extensiv läsning. I alla språk talas det om att eleverna behöver en bra studieteknik och hemarbetet ska ha karaktär av repetition och befästande av kunskap. I Läroplanen för samhällsorienterade ämnen (Skolöverstyrelsen, 1970b) finns inget eget kapitel om hemuppgifter, det nämns inte heller i någon av planerna för varken Religion, Historia, eller Samhällskunskap.

Lgr 80

I *Läroplan för grundskolan Lgr 80* (Skolöverstyrelsen, 1980:50) är hemuppgiften beskriven som en del i skolans arbets sätt. Hemuppgiften ska lära eleven att ta ansvar och bidra till ”karaktärsdanningen”. Även i denna läroplan står det att hemuppgifterna i väsentlig del *ska* vara individanpassade. Hemuppgiften bör också användas för att ge eleven möjlighet att repetera och för att befästa inläringen och ses i Lgr 80 som nödvändig. I den för Lgr 80 (Skolöverstyrelsen, 1990) detaljerade planen för språk utgås det från att läraren ger läxor vars validitet och reliabilitet ska prövas.

Lpo 94 och Lpf 94

I *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94* (Skolverket, 1994b) nämns varken hemuppgift eller läxa. Det står att eleven ska lära sig personligt ansvar, men det står ingenstans att det ska ske genom läxor ”skolan skall sträva efter att varje elev utvecklar ett allt större ansvar för sina studier och utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna”(Lpo 94:16). De nuvarande läroplanerna lämnar stor frihet till lärare och elever och ger ingen detaljstyrning i hur undervisningen ska gå till. Det som eftersträvas enligt Lpo 94 är en lokal anpassning och frihet. Inte heller i *Läroplan för de frivilliga skolformerna Lpf 94* (Skolverket, 1994a) nämns hemuppgift eller läxa. Precis som i Lpo 94 står det att eleven ska lära sig personligt ansvar, men det står inte heller här att det ska ske genom läxor.

Skola 2011 och GY2011

I skrivande stund har det inte kommit ut någon närmre information angående de nya läroplanerna för grundskolan och gymnasiet, Skola 2011 och GY2011, (Skolverket, 2009a) men bland förslagen till ny gymnasieskola finns högre krav och skolminister Jan Björklund har uttryckt sig mycket positiv till läxor varför vi misstänker att det mycket väl kan återkomma riktlinjer om läxor i läroplanen.³ Av det som framgår i den politiska debatten ska dessutom skolan bli mer detaljstyrd. Det går att ana en återgång till en hårdare styrd skola med tydligare riktlinjer, möjligtvis även om läxor.

Sammanfattning av läroplaner

Det faktum att elever får läxor, har inte förändrats mycket genom åren. Däremot har regleringen av läxor i skolans styrdokument förändrats. Jämförs läroplanerna från 1962-1967 med läroplanen från 1969 så ses en ändring från *bör* i tidigare läroplaner till *ska* i den senare, vilket visar på att det i den senare trycks starkare på att skolarbetet ska göras i skolan. Lindell (1990:28) menar att formuleringen i Lgr 69 tolkats på ett felaktigt sätt då det uppfattats som att läxor var förbjudna. Han menar att misstolkningen medfört att skolbarn gått miste om mycket kunskap då de inte fått några läxor. I 1960-talets läroplaner står det alltså att skolarbetet bör eller ska ske till största del i skolan. Hellsten (1997:206) har reagerat på formuleringen i Lgr 62 (Skolöverstyrelsen, 1962:59) om att ”Inlärning i hemmet skiljer sig inte i något väsentligt från inlärning i skolan.” Han menar att detta är att likställa läxläsning med skolundervisning. I gymnasieskolans läroplan från 1970 står det att hemarbetet ska kunna göras under skoltid. I den i tiden nästkommande läroplanen från 1980 ses hemarbetet återigen som nödvändigt. Hellsten (1997:206) anser att det är märkligt att det inte förs en vidare diskussion om hemarbete i läroplanen från 1980 med tanke på 1970-talets läxdebatt. I de senaste läroplanerna från 1994 finns inte hemarbete eller läxa nämnt alls. Även Hellsten ser denna utveckling och menar att läxan ändå anses självklar. Regleringen av hemuppgifter försvinner ur stadgarna med 1994 års läroplaner och om de återkommer återstår att se.

3.6 Sammanfattning av kunskapsläget

För att sammanfatta den tidigare forskningen kan sägas att det finns väldigt lite forskning gjord på vårt undersökningsområde samt att det råder delade åsikter om huruvida läxor är någonting positivt eller negativt, men den svenska forskningen är övervägande negativt inställd till läxor. Flera svenska forskare menar att läxan är ett oproblematiserat fenomen.

³ 2009-12-12.

Flera forskare framhåller även att läxan blir ett problem då de utbildade pedagogerna befinner sig i skolan och inte i elevernas hem. De forskare vi valt att främst jämföra våra resultat mot är Jan-Olof Hellsten, Ingrid Westlund, Harris Cooper och Ebbe Lindell eftersom dessa fyra forskare är några av de främsta på området läxor. Hellsten och Westlund är de två främsta forskare som på senare år forskat på läxor.

Forskningsläget visar en del brister, bland annat saknas gymnasiet nästan helt i forskningen och det är en brist då läxor inte bara angår grundskoleelever. Även en jämförelse mellan ämnen saknas till stor del och det är en svaghet, då ämnena har olika förutsättningar. Exempelvis är skillnaderna i pedagogik och didaktik mellan språkämnen och So-ämnen stora. Vårt arbete kan bidra med kunskap om huruvida det finns skillnader mellan språkämnen och So-ämnen vad det gäller hur lärare ser på läxors betydelse eftersom det idag inte finns någon sådan forskning. När läxans vara eller inte vara diskuteras används oftast språk som exempel. Däremot nämns nästan aldrig So-ämnen i dessa diskussioner vilket tyder på att So-ämnen inte anses vara ett ämne som påverkas av läxor på samma sätt som språk. Mot detta talar Westlund (2007) som i sin undersökning kommit fram till att eleverna ser So som ett läxämne. Läroplanernas inställning till läxor har förändrats över tid men även den i övrigt till läxor negativt inställda läroplanen Lgy 70, nämner läxor i samband med språkämnen men inte i samband med So-ämnen, vilket tyder på att även Skolverket/Skolöverstyrelsen åtminstone tidvis har sett ett större behov av läxor i språkämnen än i So-ämnen. På grund av det vi anser vara brister i läxforskningen som ovan nämns, finns ett område för oss där vi kan bidra med att kunskapen på området ökar.

4 Syfte och forskningsfrågor

Vi har efter litteraturgenomgången förstått att det inte finns mycket forskning på området läxor, speciellt inte om gymnasieskolan, där forskningen i princip är obefintlig. Litteraturoversikten visade också att forskningen brister i vad som undersökts, fokus ligger nästan alltid på tidsåtgången och vad det är för typ av läxa som ges. Frågan som är intressant är *varför* eleverna bör ha läxor och om de bör ha dem i alla ämnen. Naturligtvis kan vi i detta arbete inte ge ett heltäckande svar på frågan men vi kan dock bidra med att ge lärares syn på saken. Av den sistnämnda anledningen ska vi göra en jämförelse mellan språk och So då vi tror att lärarnas inställning till läxor ser olika ut i ämnena. Syftet med uppsatsen är att undersöka hur lärare ser på läxor och om det finns någon skillnad i synen på läxor i So-ämnen respektive språkämnen på grundskolans senare del respektive gymnasiet.

För att kunna se om synen på läxor skiljer sig åt, mellan språk och So-lärare samt grundskolans senare del och gymnasiet, kommer vi att besvara ett antal forskningsfrågor som vi valt då de kan tydliggöra hur lärare ser på läxor.

1. Hur ofta ger lärare i språk och So läxor?
2. Varför ger/ger inte lärarna läxor?
3. Vilken typ av läxa får eleverna?
4. Hur ofta följs de givna läxorna upp?⁴
5. Hur viktiga upplevs läxorna vara av lärarna?

⁴ Med uppföljning menas att läraren på något sätt kontrollerar att läxan gjorts.

5 Metod

I kommande kapitel kommer vi att beskriva vårt val av metod samt vårt urval. Vi kommer också att beskriva hur vår enkät utformats och vilka problem som har uppstått. Likaså kommer vi att diskutera vårt arbetes reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.

5.1 Population och urval

Idealpopulationen för vår undersökning är gymnasielärare och lärare för grundskolans senare del som undervisar i språk- och So-ämnen. Begränsningar som vi har valt att göra är att vi inte kommer undersöka elevernas inställning till läxor och inte heller föräldrars då vi valt att inrikta oss på hur lärare ser på läxor. Eftersom det skulle kräva oerhört mycket arbete att göra en undersökning på hela populationen har vi gjort ett urval. På grund av tids- och kostnadsskäl har det inte varit möjligt för oss att göra ett slumpmässigt urval även om det kanske hade varit möjligt om resurser hade funnits, vilket även Esaiasson m.fl. (2007:214–216) nämner. Vi har därför gjort en blandning av ett första-bästaurval eller som det även kallas, bekvämlighetsurval, och ett självselektionsurval, som är en variant av första-bästaurval. Första-bästaurval innebär att man använder sig av de informanter som är lättast att få tag på, medan självselektionsurval innebär att det är informanterna själva som avgör om de vill vara med eller inte. Vi har även till viss del ett snöbollsurval, då vi fått hjälp av vissa informanter att få tag på fler som kunnat svara på vår enkät.

För att få svar på de forskningsfrågor vi ställt kontaktade vi rektorer (se bilaga A) och lärare ute på skolor i sju olika kommuner. Rektorerna kontaktade vi för att få adressuppgifter till relevanta lärare. För att få spridning på upptagningsområdena har vi valt att använda oss av flera kommuner i olika delar av landet. På grund av det vi uppfattar som universitetsstadens enkättrötthet har vi valt att även använda oss av kontakter i kommuner som inte ligger nära en universitetsstad och på det sättet försöka öka svarsfrekvensen för att få en så bra kvantitativ undersökning som möjligt. Våra informanter är yrkesverksamma i en storstad, fyra småkommuner och två mellanstora kommuner. Alla de rektorer vi skickat förfrågan till, har inte svarat. Bland annat skickade vi ut förfrågningar till två friskolor och två Montessoriskolor, varav tyvärr ingen av Montessoriskolorna ville vara med, vilket är synd eftersom det i deras pedagogik ingår att inte ge läxor.

Det är 43 gymnasielärare och 78 grundskollärare som har fått enkäten. Anledningen till den stora skillnaden är att många grundskollärare har skickat enkäten vidare till andra kollegor, vilket inga gymnasielärare gjort. Sammanlagt delade vi ut 121 enkäter och fick 63 svar, vilket ger ett bortfall på 48 procent.

64 procent av de totala utskicken var grundskollärare och 36 procent var gymnasielärare vilket ger en skillnad på 28 procentenheter. I resultatet är det bara 18 procentenheters skillnad vilket betyder att vi har större bortfall på grundskollärarna. Bortfallet kan bero på att lärarna när vi skrev vår uppsats skulle ha utvecklingssamtal och sätta betyg alltså att lärarna hade stor tidsbrist. Enkäten kan också ha glömts bort. Vi har inte heller träffat lärarna personligen och de har inte kunnat nå någon personlig vinning. Vi hade med största sannolikhet fått högre svarsfrekvens om vi använt oss av gruppenkäter, men då vi bara var intresserade av språk-

och So-lärare ansåg vi att det skulle bli för komplicerat att administrera en gruppenkät. Trots det stora bortfallet har vi ändå lyckats få in 63 enkäter vilket är 52 procent av det totala antalet enkäter vi skickat ut, vilket ändå är fler än vad vi hade lyckats nå ut till om vi genomfört intervjuer.

Då flera rektorer vi tillfrågat inte angett vilka av lärarna vi fått e-postadresser till, som varit So-lärare och vilka som varit språklärare, är det omöjligt att för oss göra en korrekt bortfallsanalys vad gäller So- och språklärare. Det är dessutom enbart språklärare i tyska, franska och spanska som svarat på enkäten varför vi därför inte kan dra slutsatser om hur andra språklärare uppfattar användandet av läxor. Vid en överblick av de rektorer som uppgivit vilka ämnen lärarna har, kan vi ana att bortfallet på just språklärare på gymnasienivå är väldigt stort. Vad detta kan bero på är dock svårt att säga.

5.2 Genomförande

Vi började med att gå igenom tidigare forskning på området läxor. Viss litteratur har varit svår att få tag på, på grund av bland annat undermåliga referenslistor i tidigare utbildningsuppsatser, vilket gjort att vi inte fått tag i intressanta referenser, men även på grund av att viss litteratur inte varit tillgänglig via biblioteket. Efter att ha tagit del av tidigare forskning, valde vi att utforma en webbenkät, se bilaga B. Cooper (2007:6-7) poängterar att lärare aldrig bara har ett syfte med att ge eleverna läxor, utan att de alltid har flera syften som samspelar. På grund av detta valde vi att utforma enkäten så att informanterna fick gradera skälen till att de gav respektive inte gav läxor istället för bara låta dem ange den främsta orsaken, då vi menar att det inte skulle ge ett representativt resultat. Frågorna i enkäten uppgick totalt till elva stycken. Alla har dock inte behövt svara på alla frågor så maximalt kunde en informant svara på nio frågor. Flera frågor i enkäten var flervalfrågor eller graderingsfrågor. Vi hade även ett *övrigt* alternativ på två frågor där informanterna kunde skriva ett annat svar än de angivna alternativen. När vi har utformat våra enkätfrågor har vi tagit inspiration i Johansson och Törnqvists (2006) samt Christensen och Håkanssons (2008) enkätfrågor. Enligt Esaiasson m.fl. (2007:277) bör frågorna som forskarna ställer vara tydliga, korta och bara fråga en sak i taget. För att få så valida svar på frågorna som möjligt kan forskaren också använda sig av ett antal svarsalternativ. Svarsalternativen innebär att man på en fråga ska kunna välja det som passar bäst för informanten. Det bästa tillvägagångssättet är när informanten ska fylla i på en skala, det som passar bäst. Om enkäten innehåller frågor med svarsalternativ är det viktigt att de är uttömmande, det vill säga att det finns relevanta alternativ för alla informanter.

Utformningen av enkäten kunde ha gjorts annorlunda genom att ställa fler frågor, ge fler svarsalternativ, alternativt ha öppna svar för att öka friheten i svaren. Vi har valt att ha slutna svar då det gör resultatet lättare att sammanställa. I vår enkätstudie valde vi att inte jämföra huruvida könen skiljer sig åt i uppfattningen om läxor. Anledningen till detta är att vi fått en stor övervikt på kvinnor då de flesta lärare är kvinnor, speciellt på grundskolan. Vi gjorde även valet på grund av att tidigare uppsatsskribenter (Johansson & Törnqvist, 2006) påpekat övervikten av kvinnor, varav de ej kunnat dra några slutsatser. Om man tittar på de e-postadresser som vi skickat enkäten till, så är det bara 26 av 121 som är män. Vi valde att ta med yrkesverksamma år i stället för lärarens ålder då vi menar att det är mer intressant för vår undersökning att veta hur länge de varit yrkesverksamma. En orsak till att det är så få med många år i yrket som svarat på enkäten kan bero på att de är ovana vid att hantera en dator (jmf. Esaiasson m.fl., 2007:264). Vi valde att inte ha med styrdokumentet som argument för

att ger eller inte ge läxor då vi ville få reda på mer underliggande argument till varför lärarna använder eller inte använder sig av läxor.

Enkäten (se bilaga B) vi använde oss av i undersökningen är gjord i Google Docs, där man skapar en enkät som får en webbadress, vilket är en tjänst från Google, ett amerikanskt internetföretag med flera olika tjänster. Mest känd är söktjänsten med samma namn. Enkäten har skickats till ett antal personer på prov för att undvika missförstånd. Vi tog därefter, genom kontakter och skolors hemsidor, reda på relevanta lärares e-postadresser och skickade ett missivbrev (se bilaga C) innehållande länk till enkäten till de berörda lärarna. På de skolor där vi inte fick tag på de berörda lärarnas e-postuppgifter, valde vi att skicka ett brev till rektorn på skolan för att på så sätt få relevanta adressuppgifter. (Då vi i vissa fall var tvungna att gå omvägen om rektorerna för att få lärarnas kontaktuppgifter kunde vi inte få ut enkäten till alla exakt samtidigt, så alla har inte fått samma tid på sig att svara.) En anledning till att göra en enkätundersökning i stället för en intervjustudie är att vi slipper intervjuareffekten (Stukát, 2005:43) och då forskningen pekar på att det finns en stor social press på lärare att använda sig av läxor, tror vi att informanterna kan vara ärligare i en enkät än i en intervju. En annan anledning är att vi ville fråga många lärare och det hade inte funnits tillräckligt med tid för att göra så många intervjuer.

Den i missivbrevet bifogade länken leder till enkäten som ligger i ett Google dokument, vilket innebär att enkäten ligger på internet som en lösenordsskyddad fil. Deltagaren fyller i svaren och skickar sedan vidare enkäten, som direkt hamnar i ett Exceldokument. För de som gör undersökningen innebär detta avsevärt mycket mindre arbete då sammanställningen av svaren görs automatiskt. Dock kunde vi inte använda oss av de automatiska diagrammen då det uppstod tekniska problem med enkätens hemsida eftersom de första provutskicken inte gick att ta bort ur dokumentets sammanställning. Provsvaren följde dock inte med in i Exceldokumentet som vi arbetade med. Tekniska problem hade inte varit något problem om enkäten delats ut personligen, problem man dock får räkna med när man förlitar sig på tekniken.

De flesta enkätsvaren kom in den första veckan av de tre som enkäten var öppen. Därefter blev det bara några fler svar. Vi valde att efter två veckor skicka ut en påminnelse till alla informanter (se bilaga D). Eftersom vår enkät var anonym kunde vi inte skicka påminnelser till enbart dem som inte svarat på enkäten. Därför valde vi att skicka ett e-postbrev till alla informanter, där vi först tackade alla medverkande och sedan skrev en liten påminnelse till de som ännu inte svarat. Vi skickade även med länken till enkäten i detta brev för att underlätta för de som ännu inte besvarat vår enkät att göra det. På grund av den låga svarsfrekvensen valde vi senare att skicka ytterligare en påminnelse (se bilaga E) samt att ha enkäten öppen en vecka längre än planerat vilket dock bara resulterade i två till svar. Vi blev även kontaktade av en rektor med fler e-postadresser, men då var det dock för sent att vara med i undersökningen då enkäten hade stängts.

Vissa problem har, trots provutskick av enkäten, uppstått. Exempelvis var det en lärare som var i kontakt med oss som inte förstod att det var läraren enkäten gällde utan trodde att eleverna skulle besvara den. Då det av missivbrevet framgår att enkäten riktar sig till lärare förvånade detta missförstånd oss och får oss att undra om fler liknande missuppfattningar kan ha skett. Exempel på andra missförstånd är att en lärare uppgett sig undervisa i både språk och So, trots att vi på två ställen i enkäten skrivit att om så var fallet skulle man välja det ena alternativet. Trots att vi skrivit ut vår definition av läxa har det uppstått vissa oklarheter vad en läxa är för något. Till exempel har en lärare angivit att han eller hon inte ger läxor, men

sedan vid typ av läxa angivit att eleverna fått uppgifter som löpt över en större tidsrymd och att de fått ta hem arbetet om det behövs. Detta faller utanför vår definition av läxa varför vi valt att tolka den informantens svar som ett nej.⁵ Ytterligare ett problem var att några informanter har fyllt i både orsaker till varför de ger och varför de inte ger läxor. Vi har då valt att bara sammanställa de svar som stämmer överens med deras ja eller nej på frågan om de ger läxor. Ytterligare ett problem som uppstod var att alla svarade på de obligatoriska frågorna men alla svarade inte fullständigt på de frågor som inte var obligatoriska, vilket kan ha berott på tidbrist på grund av arbetsbelastning. Detta problem hade antagligen inte uppstått i lika hög grad om man delat ut enkäten personligen och varit med när informanterna fyllde i den. En annan felkälla som måste tas med i beräkningen är att informanter kan ha fyllt i ett annat svar än som var tanken.

Bearbetningen av materialet skedde genom att vi kvantitativt analyserade enkätsvaren och analysen kommer att bygga på detta resultat vilket kommer att redovisas genom diagram i resultatdelen (se kapitel 6). Trots det för en kvantitativ undersökning låga antalet enkätsvar har vi en kvantitativ ansats. Detta beror på att vi var intresserade av att få in många svar, snarare än få djupgående.

5.3 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Att reliabiliteten hos en undersökning är god är viktigt. Det vi har gjort för att öka reliabiliteten är att vi har försökt öka noggrannheten i våra frågor genom att skriva ut undertext till vissa frågor, samt att vi har provat ut enkäten på en försöksgrupp innan den skickades ut till undersökningsgruppen (Stukát, 2009:125–126). Vi har även med ett *övrigt-alternativ* i vissa frågor i enkäten för att öka svarsbredden. Några reliabilitetsbrister i vår undersökning är att informanter kan ha tolkat frågor på ett annorlunda sätt än vad vi menat samt att de kan ha tryckt fel i enkätformuläret. Även dagsformen (Stukát, 2009:126) hos informanterna kan spela roll för resultatet liksom störande omgivningar. Även det faktum att det är så få lärare som inte ger läxor som svarat på enkäten minskar reliabiliteten. Detta kan bero på att enkäten handlar om läxor, vilket kan ha gjort att vissa lärare valt bort den. En annan reliabilitetsbrist är att alla informanter inte svarat på alla frågor. Vissa resultat vi fått stämmer överens med vad tidigare forskare fått fram, vilket stärker reliabiliteten av vår undersökning. Vår undersökning skulle även kunna göras om för att ytterligare kunna kontrollera reliabiliteten ("test-retest" jmf. Esaiasson m.fl., 2007:71).

Då vi formulerat enkätfrågorna efter vårt syfte och våra forskningsfrågor, är validiteten i arbetet god, då vi anser att den täcker det område som vi avsett att undersöka (Johansson & Svedner, 2006: 108). Det som dock kan påverka validiteten är frågan om hur ärliga informanterna varit i sina svar (Stukát, 2009:128). Vi tror dock att man i en enkät vågar vara mer ärlig än om man befinner sig i en intervjusituation.

Vi har med vår undersökning visserligen generaliserbara ambitioner, men resultatet är beroende av vilka man frågar (jmf. Westlund, 2004). Dessutom har vi inte gjort ett slumpmässigt urval vilket också försvårar generaliserbarheten. Uppsatsen är alltså inte giltig för hela lärarkåren, men det går att använda samma enkät till en ny undersökning för att på så vis bekräfta resultaten. Då speciellt resultatet som visar att de flesta lärare ger läxor bekräftas av flera tidigare undersökningar, skulle man kunna anta att resultatet är relativt representativt.

⁵ Se kapitel 2.1

På grund av att vi inte har gjort ett slumpmässigt urval och att bortfallet är stort är det svårt att generalisera våra resultat. Dock har vi lämnat ett viktigt bidrag till forskningen om läxor som andra forskare kan bygga vidare på (jmf. Esaiasson m.fl., 2007:218).

5.4 Etiska aspekter

Johansson och Svedner (2006:29–30) påpekar vikten av att ta hänsyn till de individer som deltar i undersökningen. Det betyder att informanterna ska få ta del av vad undersökningen ska syfta till och de ska också när som helst kunna ställa frågor om studien för att därefter kunna välja om de vill var delaktiga eller inte. Informanterna ska också behandlas anonymt. I vår studie har vi genom missivbrevet informerat våra informanter om vår studies syfte, vilka vi är och vad det är för slags studie. Vi har även uppgett våra kontaktuppgifter så att deltagarna vid frågor skulle kunna kontakta oss, vilket även några informanter gjort. Vår enkätstudie är helt anonym och tack vare vår distribueringsmetod via Google Docs, är det bara möjligt att spåra svaren om man via Google får tag på de svarandes ip-nummer.

Stukát (2009:130–132) beskriver vikten av att deltagandet i undersökningar är frivilligt, men att forskaren ändå får motivera deltagarna, dock ej utsätta informanterna för påtryckningar. Han rekommenderar också att informanterna ska ges möjlighet att ta del av den färdiga forskningen. I vårt missivbrev har vi inte uttryckligen framfört krav på att enkäten skulle lämnas in vilket kan tolkas som att den är frivillig (se bilaga A & C-E). Vi har också gett informanterna möjlighet att ta del av den färdiga uppsatsen (se bilaga C).

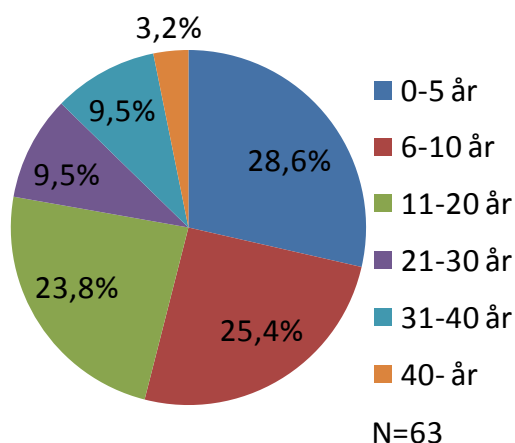
Stukát (2009) påpekar även nyttjandekravet, det vill säga att materialet som samlas in för forskningen inte får spridas eller användas i något annat sammanhang. Vi inser vikten av detta, varför vi kommer att radera all information om informanternas svar när arbetet är avslutat.

6 Resultat

Vår enkät har besvarats av 63 lärare aktiva på grundskolan och gymnasiet fördelade på sju kommuner. I följande avsnitt redovisar vi vårt resultat av den av oss genomförda enkätstudien. Först har vi ett inledande avsnitt med generella iakttagelser gjorda utifrån enkätstudien. Därefter följer kapitel med våra forskningsfrågor som underrubriker för att underlätta läsandet. Under underrubrikerna jämförs So- och språklärares tankar om läxor på grundskolan samt gymnasiet.

6.1 Generella iakttagelser

Vi märkte tidigt att grundskollärare var något mer representerade än gymnasielärare. Den slutgiltiga sammanställningen visar att det sammanlagt är 63 lärare som har svarat på vår enkät varav 59 procent är grundskollärare och 41 procent gymnasielärare. Det är alltså 18 procentenheter fler grundskollärare. Att antalet grundskollärare är högre än antalet gymnasielärare kan bero på att fler grundskollärare fått enkäten. Det i sin tur beror på att ett antal lärare på grundskolan skickat enkäten vidare till kollegor. Vid sammanställningen av våra undersökningsresultat visade det sig att fördelningen mellan lärarnas yrkesverksamma år är ganska jämnt fördelad mellan 0-5, 6-10 och 11-20 år. De lärare som varit yrkesverksamma 21-30, 31-40 och över 40 år är betydligt färre. Se Figur 1.⁶ På grund av undersökningens art har vårt fokus vid urvalet inte legat på det antal år lärarna varit yrkesverksamma. Däremot har vi varit intresserade av att se om det finns skillnader huruvida lärare ger eleverna läxor beroende på hur länge de har arbetat.

Figur 1. Antal yrkesverksamma år.

Antalet informanter som svarat att de är So-lärare är märkbart större än antalet som svarat att de är språklärare. Av 63 lärare är det 63 procent So-lärare och 37 procent språklärare. Alltså är det 26 procentenheter fler So-lärare än språklärare i vår undersökning. En informant angav både So och språk varför vi valt att helt plocka bort den informantens svar, då vi är ute efter en jämförelse. Det är också flera informanter som på *övrigt* angivit ämnen som varken är

⁶ I figurerna visas det totala antalet som procenten är uträknad med, som N=X.

språk- eller So-ämnen. Exempel på detta är datorkunskap och omvårdnadsämnena. I vår analys har vi valt att bara placera dessa lärare efter det språk- eller So-ämne de angivit.

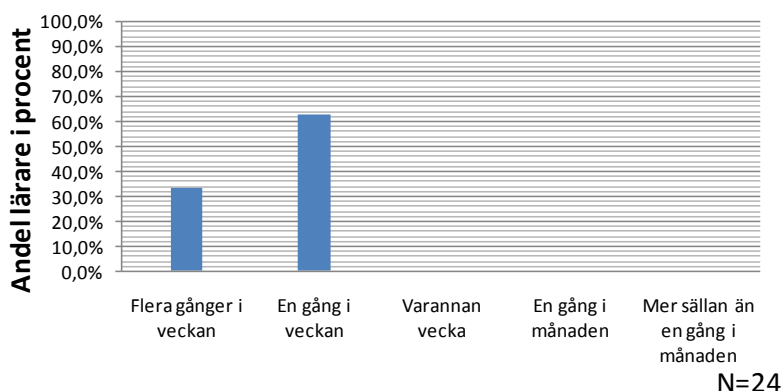
Det är en stor överrepresentation av lärare som ger läxor. Av de 63 lärare som svarat på enkäten är det 92 procent som ger läxor och endast 8 procent som anger att de inte ger läxor. Alltså är det 84 procentenheter fler lärare som ger läxor än som inte gör det. Att lärare i hög grad använder sig av läxor är också något Hellsten kommit fram till (i Sundström, 2008). I en examensuppsats (Johansson & Törnqvist, 2006) har 54 lärare svarat på en enkät, om de ger sina elever läxor. Deras undersökning visar på att 9 procent av lärarna inte ger läxor och att 89 procent ger läxor, vilket ligger väldigt nära vårt resultat på samma fråga. Trots att vi skrivit ut vår definition av begreppet läxa har det uppstått vissa oklarheter vad en läxa är för något. En lärare har sagt sig ge läxor, men tolkat begreppet läxa på ett annat sätt än vi, vilket gör att informantens läxor faller utanför vår definition av läxa⁷ varför vi valt att tolka den informantens svar som ett nej. Intressant att notera är att de lärare som ger läxor är lärare inom alla kategorier av antal yrkesverksamma år. De som inte ger läxor har alla utom en jobbat i 6-10 år och en i 11-20 år.

6.2 Hur ofta lärare inom ämnesområdena ger läxor

Generellt kan ses att de flesta lärarna ger läxor ofta och regelbundet. Det vanligaste är att de ger läxa en gång i veckan. I vår undersökning ville vi även ta reda på om läxanvändningen skiljer sig åt mellan grundskola och gymnasium, samt språk och So (se nedan under rubrik 6.2.1 och 6.2.2). Vi ville även ta reda på hur ofta lärarna gav eleverna läxor. Vanligast är att lärare ger läxor en gång i veckan. Därefter kommer att lärare ger läxa flera gånger i veckan. Läxor är något mer vanliga på grundskolan än på gymnasiet. Undersökningen visar att det är få lärare som inte ger eleverna läxor. Av det fåtal som inte ger läxor, arbetar de flesta på gymnasiet⁸. Av grundskollärarna var det 98 procent som ger läxor, medan det på gymnasiet är 84 procent av lärarna som ger läxor. En intressant iakttagelse är att alla de lärare som svarat att de inte ger läxor är So-lärare, se Figur 3 och Figur 4.

6.2.1 Språklärare

Samtliga språklärare som deltagit i vår undersökning ger läxor. Läxorna i språk ges ofta och regelbundet, se Figur 2.

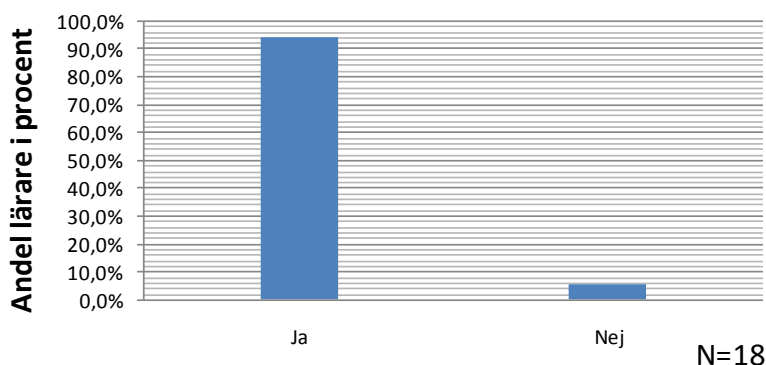
Figur 2. Hur ofta läxor ges i språkämnen.

⁷ Se kapitel 2.1.

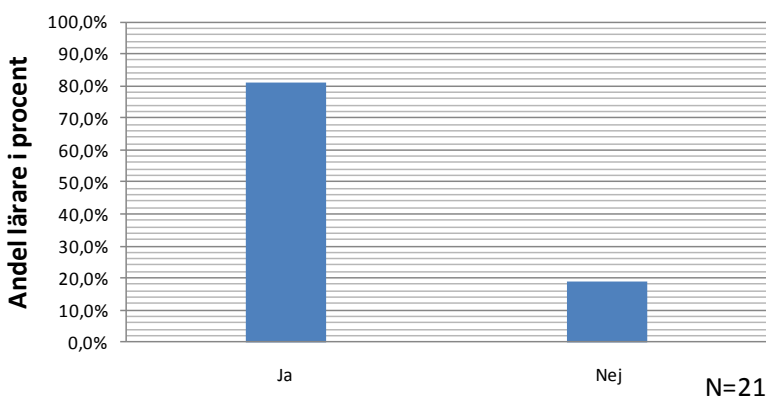
⁸ I enkäten var det ingen grundskollärare som svarade nej på frågan huruvida läxor ges, men då en av lärarna tolkat läxa på ett annorlunda sätt än vi har vi valt att tolka detta svar som ett nej.

6.2.2 So-lärare

Vår undersökning visar att So-lärare ger läxor i något mindre utsträckning än språklärare, se Figur 3 och Figur 4.

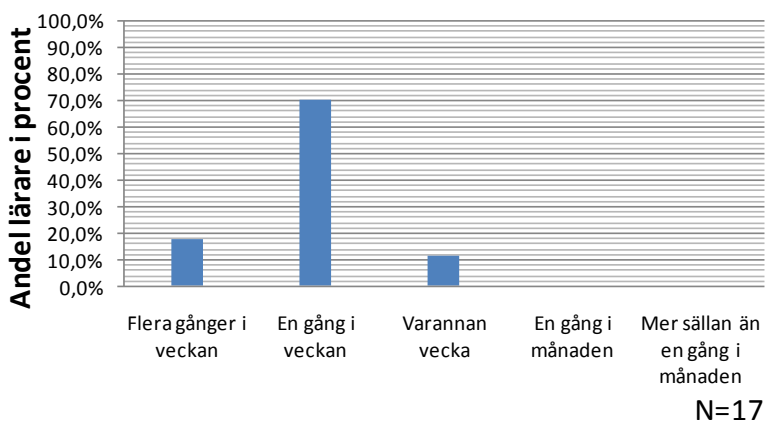

Figur 3. Huruvida So-lärare på grundskolan ger läxor.

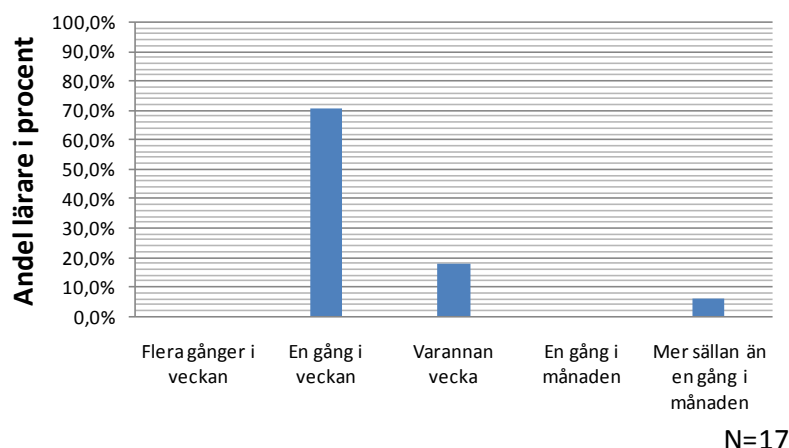

Figur 4. Huruvida So-lärare på gymnasiet ger läxor.

Jämförs det hur ofta läxor ges i So på grundskolan respektive gymnasiet, ses att läxor ges oftare på grundskolan, se Figur 5 och Figur 6. På gymnasiet finns det till skillnad från språk och So på grundskolan några få lärare som ger läxor mer sällan än en gång i månaden.

Figur 5. Hur ofta läxor ges i So på grundskolan.

Figur 6. Hur ofta läxor ges i So på gymnasiet.

Sammanfattningsvis kan sägas att läxor ges både i högre utsträckning och oftare i språkämnen än So-ämnena.

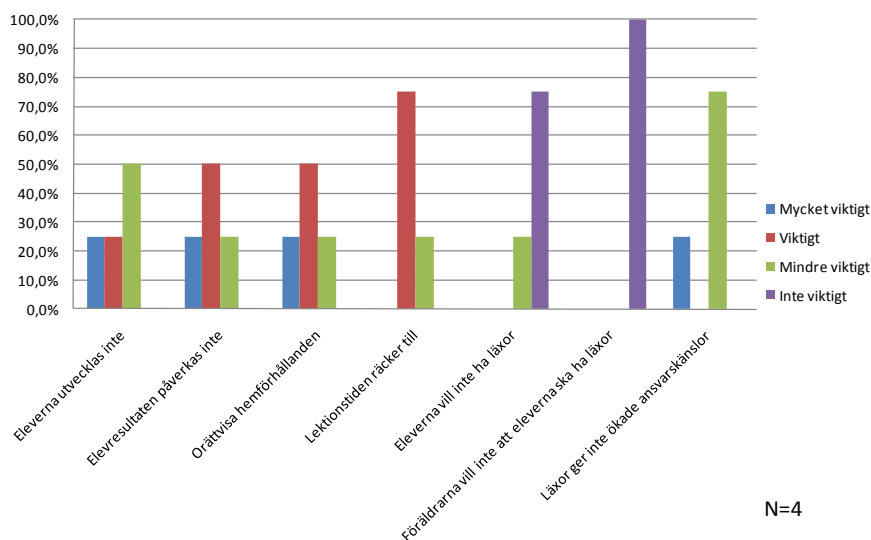
6.3 Varför lärarna inom ämnesområdena inte ger eller ger läxor

Cooper (2007) poängterar att lärare aldrig bara har ett syfte med att ge eleverna läxor, utan att de alltid har flera syften som samspelar. På grund av detta valde vi att utforma enkäten så att informanterna fick gradera orsakerna till att de gav, respektive inte gav läxor, istället för att bara låta dem ange den främsta orsaken, då vi menar att det inte skulle ge ett representativt resultat om bara den främsta orsaken angavs.

Vi har ett ogiltigt svar där en av lärarna angett att läxor inte ges, men fyllt i orsaker till att *ge* läxor. De orsaker till att ge läxor läraren angett som viktiga är repetition, ansvarsträning och att eleverna kan arbeta ostört hemma. Det mest intressanta som läraren anger som orsak är att eleverna lär sig mer, trots att läxor ändå inte ges⁹. Några informanter har fyllt i både orsaker till varför de ger och varför de inte ger läxor, vi har då valt att bara sammanställa de svar som stämmer överens med deras ja eller nej på frågan om de ger läxor. Eftersom det är så få ogiltiga svar redovisas de dock inte i figurerna nedan.

Det är intressant att lärarna som inte ger läxor anser att elevresultaten inte påverkas, att det är orättvisa hemförhållanden och att lektionstiden räcker till, som är orsaker till att de inte ger läxor. Det som de anser är mindre viktiga orsaker är vad elever och föräldrar anser om läxor, se Figur 7. De lärare som inte ger läxor är dock få, varvid resultaten är osäkra.

⁹ Denna informant är den som tolkat begreppet läxa annorlunda än vi.

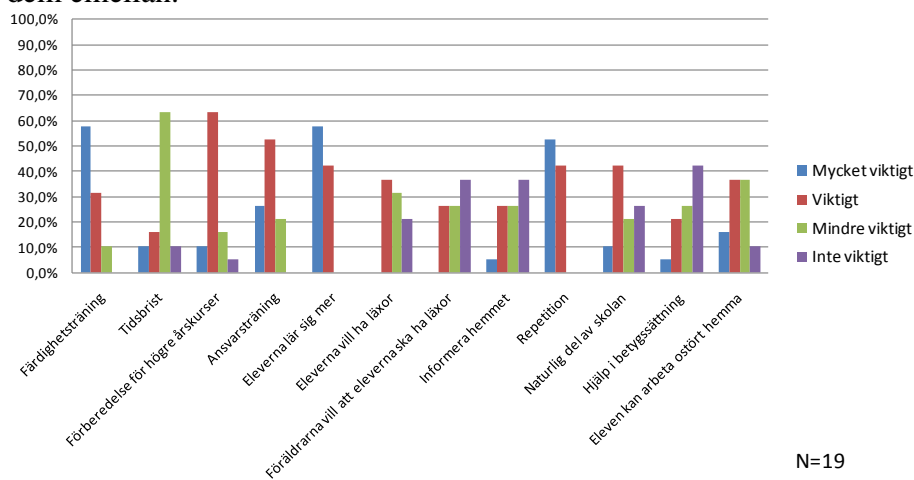
N=4

Figur 7. Orsaker till att lärare inte ger läxor.

De lärare som ger läxor anger att repetition, färdighetsträning, förberedelse för högre årskurser, ansvarsträning och att eleverna lär sig mer, är de viktigaste orsakerna till att de ger läxor. Intressant är att flera lärare anser att läxor är en naturlig del av skolan. Även de lärare som ger läxor tycker att det är mindre viktigt att beakta elevers och föräldrars åsikter om läxor samt att ge läxor som en information till hemmen. Intressant att notera är att varken de lärare som ger läxor eller de som inte gör det lägger så mycket vikt vid vad elever eller föräldrar tycker om läxor. Detta visar på att elevdemokrati vad det gäller läxor är låg.

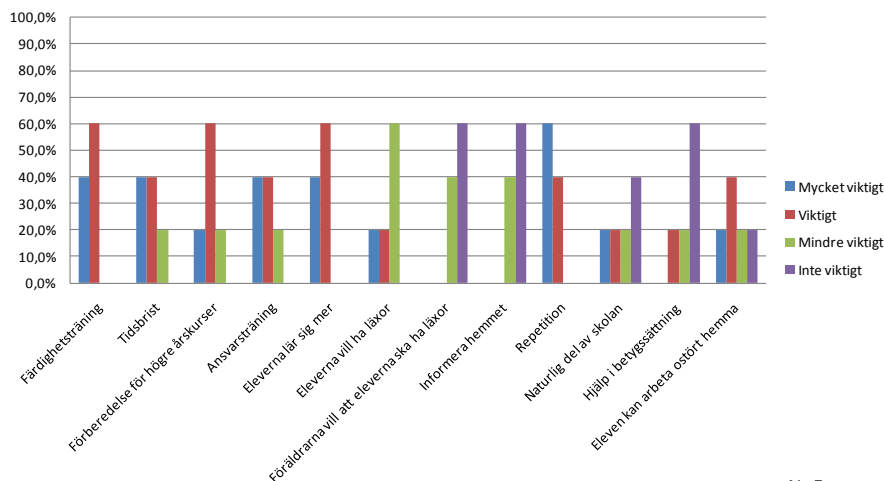
6.3.1 Språklärare

Repetition, färdighetsträning och att eleverna lär sig mer är de orsaker språklärare värderar högst. På gymnasiet ses att tidsbristen är större än på grundskolan. Av naturliga skäl är förberedelse för högre årskurser viktigare för grundskollärare än för gymnasielärare. Information till hemmet och vad föräldrarna anser, ses som inte viktigt, dock något viktigare på grundskolan än på gymnasiet. Att eleverna med hjälp av läxor kan arbeta ostört hemma är inte så viktigt, men ändå viktigare för gymnasielärarna än för grundskollärarna. Grundskollärarna tycker i högre grad att läxor är en naturlig del av skolan. Jämför Figur 8 med Figur 9. Viktigt att påpeka är att få språklärare på gymnasienivå svarat på enkäten, varvid de resultaten blir osäkrare än de för grundskolan. Trots att språklärarna på gymnasienivå är få, har vi här valt att separera dem från grundskollärarna då det går att se intressanta skillnader dem emellan.

N=19

Figur 8. Orsaker till att språklärare på grundskolan ger läxor.

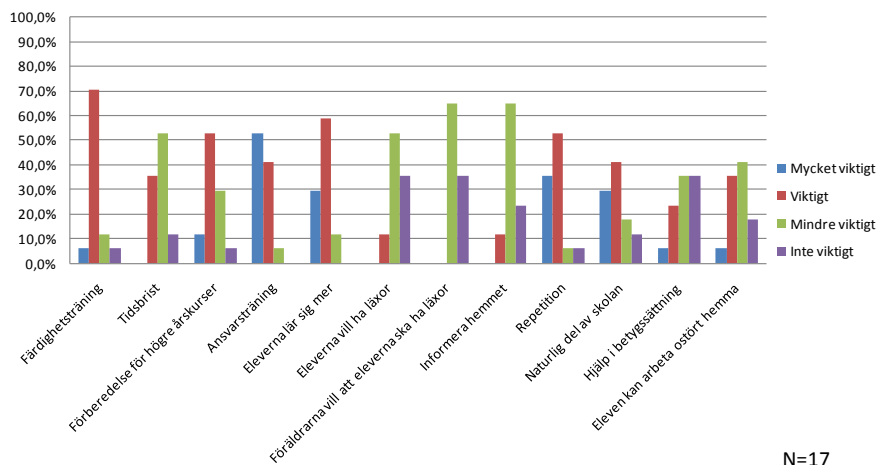

N=5

Figur 9. Orsaker till att språklärare på gymnasiet ger läxor.

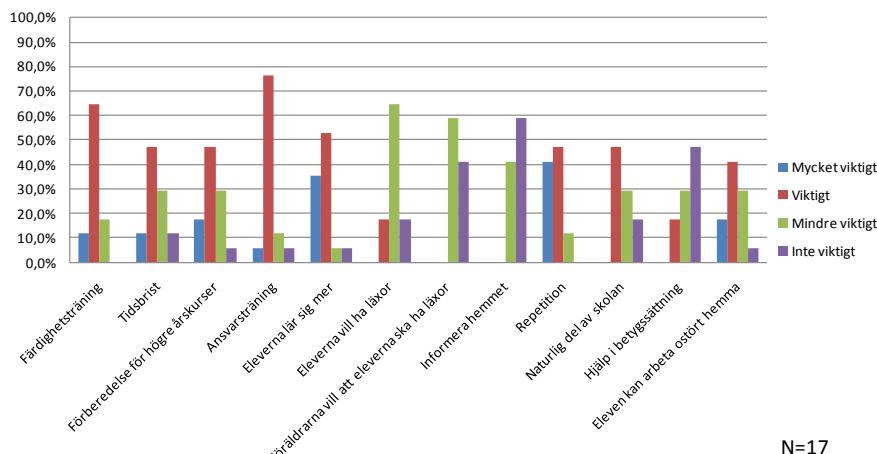
6.3.2 So-lärare

Även i So är färdighetsträning en viktig orsak till varför lärare ger eleverna läxor. Ansvarsträning anses viktigare på grundskolenivå än på gymnasienivå och det gäller också läxan som information till hemmet. Repetition anses av alla So-lärare vara en viktig orsak till att ge läxor. Jämför tabellerna kan man se att So-lärare på grundskolan, men även de på gymnasiet menar att läxor till viss del är en naturlig del av skolan. Jämför Figur 10 med Figur 11.

N=17

Figur 10. Orsaker till att So lärare på grundskolan ger läxor.

Figur 11. Orsaker till att So lärare på gymnasiet ger läxor.

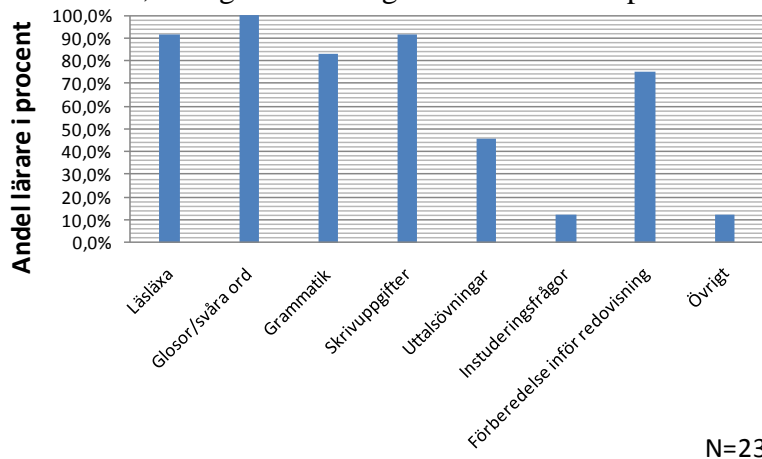
Sammanfattningsvis kan sägas att färdighetsträning anses viktigare för språklärare än för So-lärare. Tidsbristen är inom båda ämnesgrupperna större på gymnasienivå. Det går också att se att språklärare på grundskolan i högre grad än sina So-kollegor anser att förberedelse för högre årskurser är viktigt. Språklärarna tycker generellt även att eleverna lär sig mer av läxor i högre grad än So-lärarna. Grundskollärare är även mer intresserade av hemmen och gymnasielärare använder sig mer av läxornas resultat i betygssättning. Lärarna upplever även mer tidsbrist på gymnasiet än på grundskolan.

6.4 Vilken typ av läxa eleverna får

Generellt sett kan sägas att läsläxa, skrivläxa och förberedelse för redovisning är vanligast att lärare ger som läxor. Kategorin *övrigt* innehåller sådant som lärare skrivit att de ger i läxa utöver våra färdiga alternativ. Det som uppgetts är förberedelse för nya moment, lyssna och ta reda på mer om en viss sak, hörförståelse, läsa tidningen, se aktuellt tv-program, dialoger, reflektionsuppgifter och ”att-kunna-läxa”.

6.4.1 Språklärare

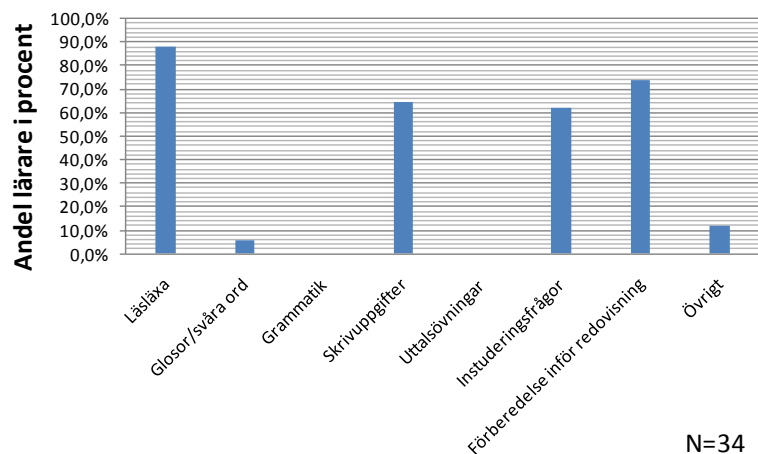
Eftersom det var så få språklärare på gymnasienivå och att vi inte såg några skillnader mellan grundskolan och gymnasiet, valde vi att sätta in alla språklärare i samma diagram. Språk har mycket av alla typer av läxor, förutom av instuderingsfrågor och inte heller så mycket uttalsläxor, se Figur 12. Poängteras kan att alla språklärare ger glosor.

Figur 12. Vilka typer av läxor språklärare ger.

6.4.2 So-lärare

Inte heller i So såg vi någon skillnad mellan grundskolan och gymnasiet och valde därför att sätta in alla So-lärare i samma diagram. För So-lärarna är läsläxor vanligast. Sedan kommer förberedelse för redovisning, skrivläxa och därefter används instuderingsfrågor, se Figur 13.

Figur 13. Vilka typer av läxor So-lärare ger.

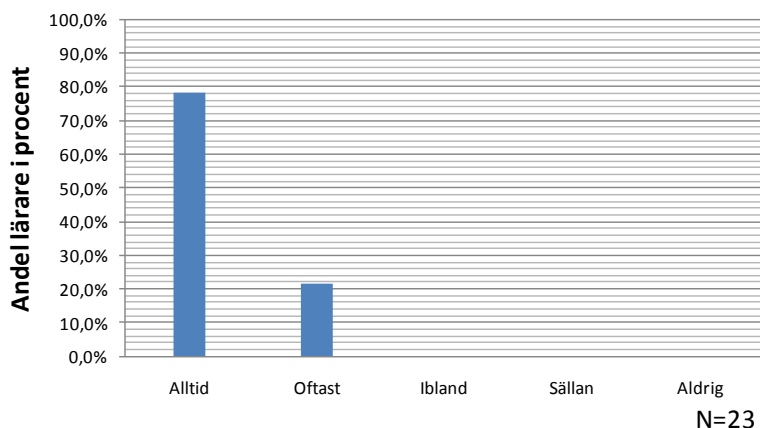
Sammanfattningsvis kan sägas att det på grund av våra svarsalternativs utformning, är en större spridning i språk än i So, vad gäller vilken typ av läxa som ges. På grund av ämnets natur används grammatik, uttalsövningar och glosor mer i språkämnen än vad de används i So-ämnena. På samma sätt används instuderingsfrågor mer i So-ämnena än i språkämnen. Vad gäller glosor/svåra ord är det också på grund av ämnets karaktär någonting som används i betydligt högre utsträckning i språk. Dock kan tilläggas att det i So, enligt vår erfarenhet från vår verksamhetsförlagda utbildning, inte är helt ovanligt att definitioner av svåra ord kan ingå i instuderingsfrågor. På grund av denna anledning kan kategorin glosor/svåra ord vara något underrepresenterat i kategorin glosor/svåra ord hos So-lärarna. Någonting som också kan tas upp är att det är fler lärare på gymnasiet som fyllt i ett *övrigt* alternativ, än vad det är på grundskolan.

6.5 Hur ofta de givna läxorna följs upp

Generellt kan sägas att läxorna, som de lärare som svarat på vår enkät, ger, följs upp i hög grad. Det kan tolkas som att lärare ser det som viktigt att följa upp de läxor som eleverna fått och att lärare prioriterar uppföljningen.

6.5.1 Språklärare

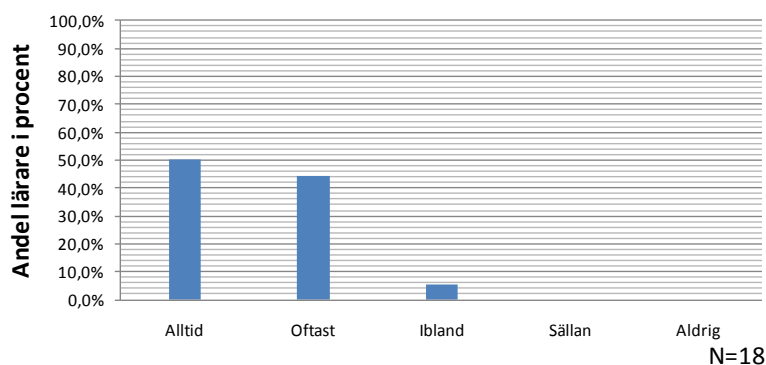
Eftersom det var så få språklärare på gymnasienivå och att vi inte såg några egentliga skillnader mellan grundskolan och gymnasiet, valde vi att sätta in alla språklärare i samma diagram. Som ses i Figur 14, följer språklärare i mycket hög grad upp de läxor de ger sina elever.

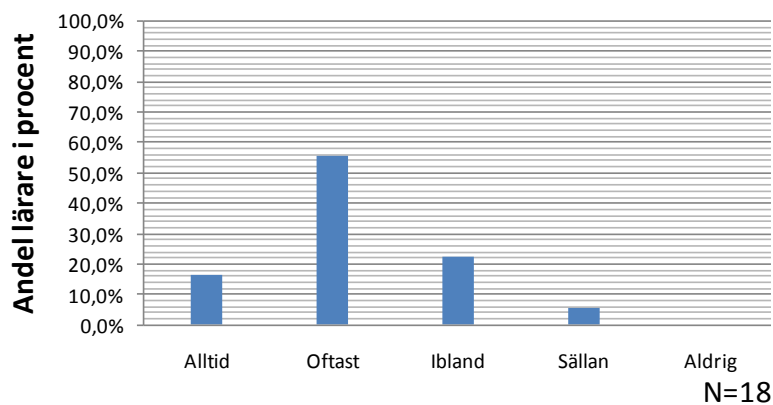
Figur 14. Hur ofta språklärare följer upp läxor.

6.5.2 So-lärare

So-lärare följer inte upp de läxor de ger i lika hög grad, som språklärarna gör. Det går också tydligt se att So-lärarna på grundskolan följer upp sina läxor i högre grad än sina gymnasiekollegor. Det är dock ingen som aldrig följer upp läxorna. Jämför Figur 15 med Figur 16.

Figur 15. Hur ofta So-lärare på grundskolenivå följer upp läxor.

Figur 16. Hur ofta So-lärare på gymnasienivå följer upp läxor.

En summering av ovan är att uppföljning är något vanligare på grundskolan än på gymnasiet. Språklärarna, både på grundskolan och på gymnasiet, följer upp läxorna i högre grad än So-lärarna. Värt att nämna är att ingen lärare aldrig följer upp de läxor som ges. Utifrån våra resultat kan det tolkas som att lärare sätter värde på läxornas uppföljning.

6.6 Hur viktiga läxorna upplevs vara för lärarna

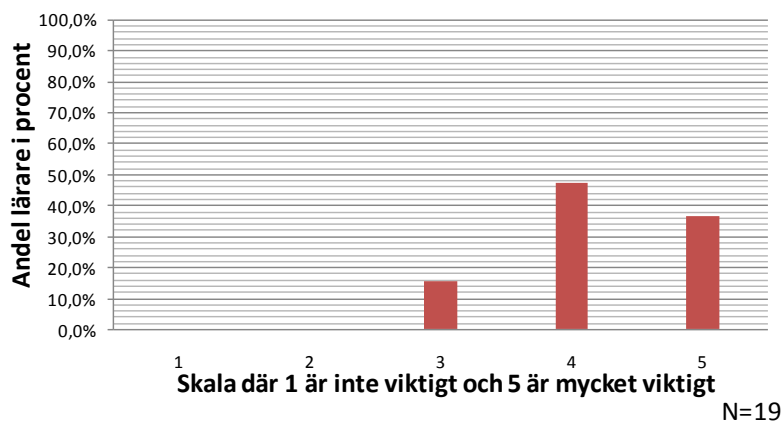
Vad det gäller om lärare anser att det är viktigt med läxor för att eleverna ska lära sig mer, är det en betydande andel av lärarna som menar att läxorna är det. Intressant är ändå att det är fler lärare som svarat att eleverna inte lär sig mer, än det är lärare som svarat att de inte ger läxor.

Sammantaget anser de flesta lärarna att läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen. Även här är det intressant att det är fler lärare som inte anser att läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen, än det är lärare som inte ger läxor. Dessa lärare anser vi är extra intressanta att titta lite närmre på. Därför har vi närmare undersökt de orsaker lärarna angett till att de ger läxor. En lärare har angett att läxor ges, men anser inte att någon av orsakerna till att ge läxor är viktiga. En annan som också ger läxor anger att läxorna inte är viktiga varken för att eleverna ska lära sig mer eller för att de ska nå de nationella målen, men anger ändå som viktiga orsaker till att ge läxor att eleverna lär sig mer, ger färdighetsträning, att de förbereder eleven inför högre årskurser, att det är tidsbrist i skolan samt att läxor är en naturlig del av skolans verksamhet. Ytterligare en lärare som ger läxor men ändå angett att de inte är viktiga för att eleven ska nå de nationella målen, har ändå svarat att viktiga orsaker till att ge läxor är repetition, ansvarsträning samt att de är en naturlig del av skolan.

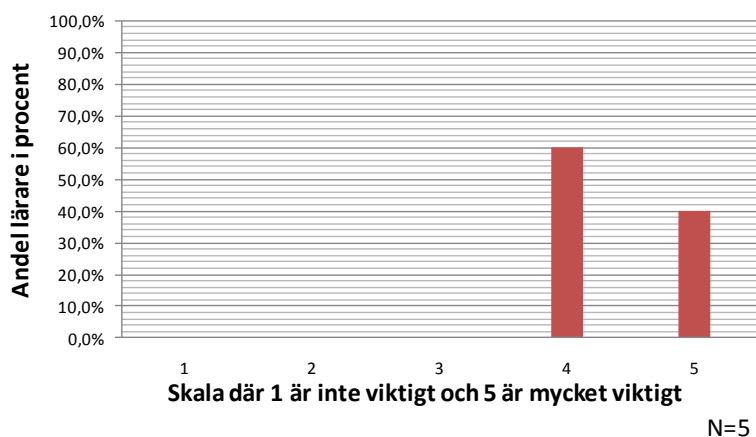
Det är en stor övervikt av lärare som anser att eleverna lär sig mer om de får läxor. Alla de lärare som inte ger läxor har satt lågt värde på skalan, men intressant att notera är att de låga svaren är fler än antalet lärare som inte ger läxor. Vad gäller att nå de nationella målen är resultatet i princip det samma som på föregående fråga, men lärarna är något mer tveksamma till om läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen. Språklärarna tycker i högre grad än So-lärarna att eleverna lär sig mer med läxor. Grundskollärarna är något mer positiva än gymnasielärarna till att läxor behövs för att eleverna ska nå de nationella målen.

6.6.1 Språklärare om huruvida elever lär sig mer med läxor

Enligt vår studie tycker språklärare att elever lär sig mer med läxor. På grundskolan finns det några lärare som antar en mer neutral hållning, men över lag anser lärarna att läxor är mycket viktigt för att elevernas kunskapsnivå ska öka. Jämför Figur 17 och Figur 18. Trots att språklärarna på gymnasienivå är få, har vi här valt att separera dem från grundskollärarna då det går att se intressanta skillnader dem emellan.

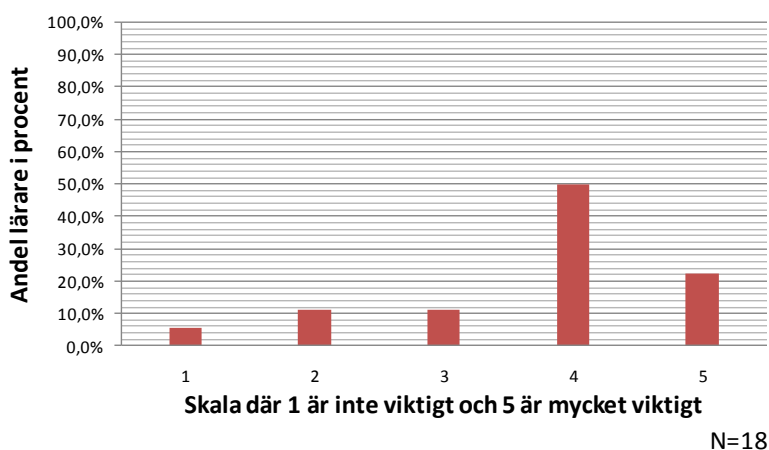
Figur 17. Huruvida språklärare på grundskolenivå upplever att elever lär sig mer med läxor.

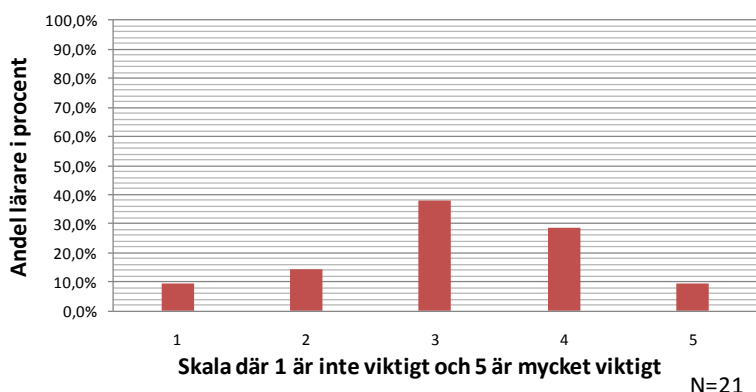
Figur 18. Huruvida språklärare på gymnasienivå upplever att elever lär sig mer med läxor.

6.6.2 So-lärare om huruvida elever lär sig mer med läxor

So-lärarna är inte lika övertygade om att läxor bidrar till att elever lär sig mer, speciellt inte på gymnasiet. Det finns dock de som antar en neutral hållning i frågan. På grundskolan överväger de som anser att elever lär sig mer med läxor. Även på gymnasiet överväger de som anser att elever lär sig mer med läxor, men det finns fler som inte anser det och betydligt fler som antar en neutral hållning i frågan än på grundskolan. Jämför Figur 19 med Figur 20.

Figur 19. Huruvida So-lärare på grundskolenivå upplever att elever lär sig mer med läxor.

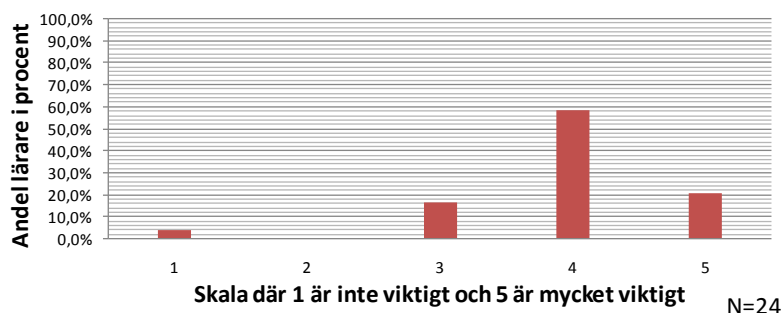

Figur 20. Huruvida So-lärare på gymnasienivå upplever att elever lär sig mer med läxor.

6.6.3 Språklärare om de nationella målen

Eftersom det var så få språklärare på gymnasienivå och att enbart en gymnasielärare svarar att läxor inte är viktigt för att eleverna ska nå de nationella målen, valde vi att sätta in alla språklärare i samma diagram. Övriga språklärare menar att eleverna behöver läxor för att de

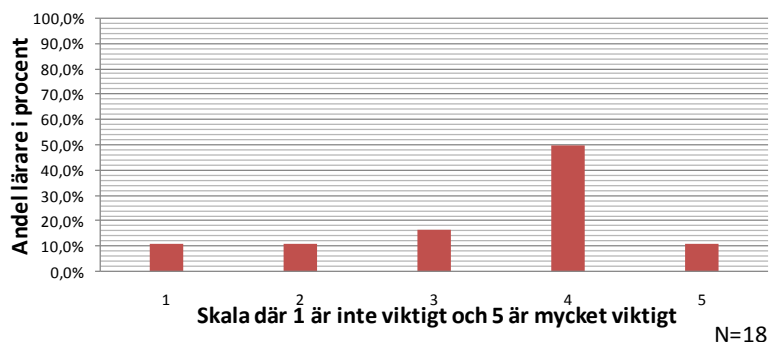
ska nå de nationella målen. Det är även ett antal lärare som ställer sig neutrala till frågan, se Figur 21.

Figur 21. Huruvida språklärare upplever att läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen.

6.6.4 So-lärare om de nationella målen

So-lärare är inte lika övertygade om att läxor behövs för att eleverna ska nå de nationella målen. Gymnasielärarna är mer tveksamma än grundskollärarna. Speciellt på gymnasiet är det många lärare som ställer sig neutrala till frågan. Jämför Figur 22 med Figur 23.

Figur 22. Huruvida So-lärare på grundskolenivå upplever att läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen.

Figur 23. Huruvida So-lärare på gymnasienivå upplever att läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen.

Man skulle sammanfattningsvis kunna säga att språklärare ser ett större behov av läxor för att eleverna ska kunna lära sig så mycket som möjligt och nå de nationella målen. Det går också att se en tendens i So att grundskollärare är mer positiva till de båda frågorna ovan, än gymnasielärarna.

7 Diskussion och slutsatser

Syftet med vår studie var att undersöka vilken skillnad i synen på läxor det är hos lärare i språk- respektive So-ämnen på högstadiet respektive gymnasiet. Vårt examensarbete inriktade sig på om hur ofta lärare ger läxor, varför lärare ger läxor, vad lärare ger i läxa, hur läxorna följs upp och hur viktiga de upplevs av lärare. I följande avsnitt kommer vi att redogöra för våra slutsatser samt diskutera våra resultat.

Våra resultat i förhållande till tidigare forskning

Det vi kommit fram till av litteraturgenomgången är att de flesta svenska forskarna är negativt inställda till läxans effekter, medan utländska studier i högre utsträckning är positivt inställda. En orsak till detta menar vi kan vara att den nyare svenska forskningen mer riktat in sig på tidsaspekten av läxan och hur den inkräktar på elevernas fritid och inte på direkta inlärningseffekter. Det har dock den äldre svenska forskning som Lindell (1990:28) gått igenom till viss del gjort och kommit fram till att läxan har lite effekt på elevernas inläring. Lindell kritiserar dock dessa studier då han menar att de missat att studera effekterna i förhållande till elevernas förutsättningar. Även om mycket av den svenska forskningen är negativt inställd till läxor, pekar vårt resultat mot att en övervägande del av lärarna är positivt inställda till läxor. Det är i vår undersökning genomgående grundskollärare som är mer positiva till läxor än vad gymnasielärare är. Även språklärare är genomgående mer positiva till läxor än So-lärare, vilket stämmer väl överens med vår hypotes om att det finns skillnader mellan olika ämnen och mellan grundskola och gymnasiet vad det gäller hur lärare ser på läxor. Den stora differensen mellan vad svenska forskare och lärare anser om läxor visar att det krävs en större diskussion om läxor både från forskares och lärares sidor. Även om forskare och lärare kan ha olika perspektiv är det viktigt att diskussionen förs, då det bör finnas något samband mellan forskningen och verksamheten.

Vår undersökning visar att lärare ger läxor i mycket stor utsträckning, vilket även tidigare forskning pekar på. Av våra informanter är det 92 procent som uppger att de ger läxor, vilket kan jämföras med Johansson och Törnqvist (2006) som har kommit fram till att 89 procent av lärarna i deras undersökning ger läxor. Undersökningarna pekar på att en stor majoritet av lärarkåren ger eleverna läxor, vilket vi menar kan ses som ett bevis för att läxtraditionen ute på skolorna är stark. Ytterligare bevis för detta är att flera lärare i vår undersökning ger läxor trots att de inte anser att eleverna blir bättre av det. Även det kan jämföras med Johansson och Törnqvist som också kommit fram till att flera lärare ger läxor trots att de inte anser dem viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen. Flera undersökningar visar på att det finns en läxtradition i skolan och bland annat Hellsten (2000) menar utifrån sin undersökning att läxan i skolan har blivit en del av den naturliga ordningen. Enligt honom (i Mattson, 2007) använder sig lärare av läxor för att visa sig professionella i sin lärarroll, något även Westlund (i Welin, 2007) är inne på då hon menar att lärare ofta ger läxor för att visa sig ”duktiga och ambitiösa”. Vi tror att om läxor togs upp till diskussion skulle trycket på lärare att ge läxor minska, vilket skulle resultera i att lärare skulle reflektera mer innan de gav eleverna läxor. Vi anser även att det är intressant att iaktta att flera lärare i vår undersökning ger eleverna läxor, trots att de inte tror att eleverna varken lär sig mer eller lättare når upp till de nationella målen med hjälp av läxor. Det är viktigt att lärare reflekterar över sina arbetsmetoder och inte använder sådana de inte tror på. Viktigt att tillägga är att språklärarna i vår undersökning i högre grad än So-lärarna anser att eleverna lär sig mer av läxor, vilket vi menar stöder vår hypotes.

Vi har enbart undersökt lärares syn på läxor och har därmed enbart fått fram halva sanningen om läxan som fenomen, då vi inte undersökt hur elever och föräldrar ser på och upplever läxor. Precis som Hellsten (1997, 2000) och Westlund (2004) skriver är det viktigt att poängtera att elever och vuxna inte ser på läxor på samma sätt. Westlund påpekar även att forskningsresultat om läxor måste tolkas med försiktighet då resultaten påverkas av vilka som deltar i undersökningen. Vi menar att Westlund kommit fram till något viktigt, då forskare kan komma fram till olika resultat om läxornas konsekvenser och betydelse beroende på vilka elever som undersökts. Det i sin tur, menar vi, kan leda till den splittrade bild som ses i forskningen. På samma sätt som med elever är undersökningars resultat beroende av vilka lärare eller föräldrar som deltar i undersökningar, vilket betyder att det krävs mycket forskning för att kunna dra några generella slutsatser.

Cooper (2007:6) har kommit fram till att den vanligaste orsaken till att lärare ger läxor är det han kallar de *direkta inlärningseffekterna*, alltså att eleverna behöver öva, repetera och förbereda sig. Vi stöder hans resonemang då den främsta orsaken lärare i vår undersökning ger till att ge läxor är färdighetsträning och repetition. Noteras kan att färdighetsträning anses viktigare av språklärare och likaså anger dessa lärare som orsak i högre grad än So-lärare att eleverna lär sig mer av läxor. Att förbereda elever för högre årskurser räknas också till de direkta inlärningseffekterna och är något som främst grundskollärarna uppger som orsak till läxor. Till Coopers *ickeinlärningseffekter* räknas ansvarsträning, vilket han beskriver som en mognadsfråga. Ansvarsträning är något som grundskollärarna anser är viktigare än vad gymnasielärarna anser. Vi tror att det beror på att elever, främst på grundskolan, behöver tränas i att ta ansvar och därmed mogna medan gymnasieelever i mycket högre grad förväntas ha en mognad som gör att de klarar av att ta ansvar, då det är så att gymnasieskolan innefattar mer frihet för eleven och också bygger på större ansvarstagande från elevens sida, blir inte läxan den del av undervisningen där ansvarstagandet blir viktigast. Grundskollärare tycker alltså att skapandet av ansvarstagande elever är en viktig orsak till att ge läxor, någonting som även Steinberg (1986) lägger vikt vid. Däremot kan vi inte se att lärarna ger läxor för att stärka banden mellan hem och skola, vilket Cooper menar är vanligt. Något Cooper (2007) talar om i samband med läxor är föräldramedverkande. Hans teorier stöds inte av vår undersökning då väldigt få lärare, både av dem som ger och inte ger läxor, som uppger att information till hemmet eller att föräldrarna vill att eleverna ska ha läxor, är viktigt för att ge respektive inte ge läxor. De lärare som anser att information till hemmen är en viktig orsak till att ge läxor, undervisar på grundskolenivå. En orsak till att gymnasielärare inte alls använder läxor av denna orsak kan vara att kontakten mellan hem och skola successivt bryts på gymnasiet då eleverna under tiden blir myndiga. Att lärare skulle vara utsatta av social press i form av att föräldrar och elever vill ha läxor är inget som får stöd i vår undersökning.

Med de frågor som vi ställt i vår undersökning finns det inget som tyder på att Coopers *inlärningseffekter på längre sikt* skulle vara en orsak till varför lärare ger läxor. Dock måste tilläggas att vi inte ställt någon direkt fråga om syftet med läxor är att ge studievana eller att lära eleverna tänka kritiskt, vilket gör att vi varken kan bekräfta eller dementera detta. Vårt arbetes resultat pekar också på att lärare i mycket liten utsträckning anger elevens vilja som orsak till att ge eller inte ge läxor. Vi anser att det är intressant att se att elevinflytandet i samband med läxor är mycket lågt, vilket även Hellsten (2000) kommer fram till och han påpekar vidare att elevernas inflytande över utbildningens utformande står med i skollagen, vilket med hans resonemang innebär att eleverna borde ha inflytande över om de ska ha läxor. Med Hellstens synsätt skulle det innebära att en stor del av Sveriges lärarkår bryter mot skollagen nästan dagligen, vilket vi anser är att överdriva då lärare faktiskt är de som är

experter på hur undervisning ska utformas och därför måste ha huvudansvaret över elevernas utbildning även om eleverna naturligtvis måste ha inflytande.

Flera forskare kopplar läxor till tidsbrist i skolan. Bland annat diskuterar Hellsten (i Sundström, 2008) vad det kan bero på och menar att det kan vara på grund av skolornas timplan. Våra resultat pekar på, speciellt på gymnasienivå, att tidsbrist är en stor orsak till att lärare ger läxor. Att gymnasielärare upplever större tidsbrist är något vi anser vara intressant men har svårt att hitta någon förklaring till. Läxorna ges regelbundet till eleverna och vanligast i vår undersökning är att lärare ger läxor en gång i veckan. Därefter ger lärare läxa flera gånger i veckan. Läxor ges något mer ofta på grundskolan än på gymnasiet. Orsaken till att en gång i veckan är vanligast kan vara att skolan ofta använder sig av stora lektionsblock och då kan det vara så att ett ämne enbart har ett lektionstillfälle i veckan. Hur ofta lärare ger läxor kan kopplas till tidsbristen och då skulle det vara det antalet läxor som krävs för att hålla timplanen. Eftersom läxor används så frekvent anser vi att uppföljningen av läxor är viktig, något även Cooper (2007) och Lindell (1990) påpekar. Uppföljningen är viktig då eleverna behöver återkoppling på det de gör för att ta uppgifterna på allvar. Om nu läxor ska vara en del i inläringen anser vi att läraren också måste kontrollera så att de blir det. Våra informanter följer också upp läxorna i stor utsträckning, vilket kan tolkas som att lärarna anser att uppföljning är viktigt. Något vi kommer att tänka på i framtiden är att följa upp de läxor vi ger, då vi förstått, genom tidigare forskning, att det för eleverna är ett sätt att reflektera över det de gör och få respons. Utan uppföljning blir läxan lösryckt och det blir svårt att se samband mellan läxan och undervisningen.

På frågan vad för läxa som ges kunde vi inte se några skillnader mellan grundskolan och gymnasiet, däremot mellan språk och So. I språk är glosor absolut vanligast vilket alla språklärare ger, följt av läsläxa och skrivuppgifter. Grammatik och förberedelse inför redovisning är också vanligt. I So är läsläxa absolut vanligast, följt av förberedelse inför redovisning. Skrivuppgifter och instuderingsfrågor är också vanligt. Vårt resultat visar alltså att det i huvudsak är traditionella läxor som ges.

Vår undersökning visar på att det är väldigt få lärare som inte ger läxor. Det kan vara så att de som inte svarat på enkäten, inte ger läxor i lika hög grad. Eftersom det i enkätens syfte står att den handlar om läxor, kan lärare som inte använder denna arbetsmetod valt att helt bortse från enkäten. Av de som inte ger läxor har alla utom en varit yrkesverksamma i 6-10 år. Återigen kan poängteras att det bara är So-lärare som inte ger läxor. Huvudorsakerna till att lärare inte ger läxor är att elevernas resultat inte påverkas, att lärarna upplever att eleverna har orättvisa hemförhållanden samt att lektionstiden räcker till. Cooper menar också att orättvisa hemförhållanden är ett problem för eleverna och detta är någonting som vår undersökning visar att även lärare är medvetna om. Flera andra forskare (Lindell, 1990 och Brodow & Rininsland, 2002) hänvisar också till elevers olika hemförhållanden som ett argument mot läxor. På grund av att det i vår undersökning är så få lärare som inte ger läxor är det svårt att dra några riktiga slutsatser av resultatet. Det är dock intressant att det enbart är So-lärare som inte ger läxor vilket kanske kan ses som en tendens till att So-lärare ifrågasätter läxors effekter i högre grad än vad språklärare gör. Även om vår undersökning visar en *liten* tendens till att språklärare ger mer läxor än vad So-lärare gör, kan det vara så att även om språkläxorna är fler tar de lika mycket tid i anspråk för eleven som So-läxorna gör. Hur lång tid läxorna tar att göra är dock inte något vi undersökt.

Utanför forskningsvärlden, i media och andra debattforum, är läxor ett mycket diskuterat ämne. Det är viktigt att lärarprofessionen visar sitt intresse för området och inte överlämnar

det åt allmänna tyckare. Eftersom det är läraren som ger läxor anser vi att det är viktigt att lärare vet vilka konsekvenser läxorna får. Det är också viktigt att kunna motivera läxor för sina elever. Lärarna skulle i större utsträckning behöva ta del av den forskningen som finns på läxområdet dels för att kunna bilda sig en professionell uppfattning om läxors värde men även för att, om läxor ska ges, kunna ge eleverna givande läxor. Visat intresse från lärare är också viktigt för att sporra fler forskare till att forska om läxor. Westlund skriver (2007:89) att läxor hamnar i en gråzon mellan skolan och hemmen där elever som saknar ”extra lärare” i form av hjälpsande föräldrar, riskerar att hamna efter. Hennes forskning visar även på att läxor och stress har ett nära samband och att arbetet inkräktar på fritidsaktiviteter och socialt umgänge. Både Hellsten (1997) och Carlgren och Marton (2000) påpekar att det är i skolan pedagogerna finns och att läxor inte kan ersätta den lärarledda undervisningen då det är lärare som är experter på att lära ut.

Läxan i läroplanerna

Det finns skillnader i vissa av skolans läroplaner vad gäller språk och So, exempelvis i Lgy 70, där läxor nämns i samband med språk men ej i samband med So-ämnen. Det är intressant att det i en läroplan där läxor ses som någonting mindre bra, ändå nämns i samband med språkundervisningen. Lindell (1990:21) beskriver just detta i samband med Lgr 69 då språklärare på 1960-talet oroade sig över att det i läroplanen kunde tolkas som att läxor var förbjudna. Detta kan enligt oss ses som ett uttryck för att det krävs olika arbetsmetoder för språk och So. Även Kamperin (i Horgby, 2004b) är inne på området olika arbetsmetoder, när hon visar förståelse för att glosor och svåra ord måste övas på hemma. Ett viktigt resultat för vår undersökning är att språklärare i en intervju (Svensson & Svensson, 2005) uttryckt att det inte går att bedriva språkstudier utan läxor. Resultat visar även att läxorna ser olika ut i språkundervisningen beroende på hur länge eleverna har studerat språket (Jmf Bengtsson Naumovski, 2008, Johansson & Törnqvist, 2006 och Svensson & Svensson, 2005). Westlund (2007:86) hävdar att de elever som hon baserat sin undersökning på ser So som ett tungt läxämne. Hennes iakttagelse går emot vår hypotes om att läxor är vanligare i språkämnen än de är i So-ämnen. Hon tar även upp matematik, engelska och svenska som tunga läxämnen. Det som talar emot Westlunds resultat i vår undersökning är att språklärarna ger eleverna mer läxor än vad So-lärarna gör. Dock kan det vara så att både språk och So är tunga läxämnen. Det krävs dock ytterligare forskning för att undersöka detta.

Eftersom läxan inte finns omnämnd i dagens läroplaner kan det vara ett argument mot läxor, då de inte tydligt ingår i skolans uppdrag. Ett argument för läxor kan vara att det i dagens läroplaner står att eleverna ska tränas i att bli självständiga individer. Denna träning skulle kunna ske genom läxor, även om det inte uttryckligen står det i läroplanen. Då tre fjärdedelar av informanterna i vår undersökning varit yrkesverksamma i 0-20 år så har de flesta tagit sin lärarexamen under den period då Lpo 94 och Lpf 94 varit de gällande läroplanerna. Då läxor inte nämns i dessa läroplaner över huvud taget är det märkligt att det är så få som inte ger läxor. Av detta har vi dragit slutsatsen att läxor är någonting som borde diskuteras på lärarutbildningen. Annars är det lätt att lärare upprepar gamla mönster och gör som lärare gjorde när de själva gick i skolan då läxor inte regleras i styrdokumentet.

Sett till hur dagens lärare använder sig av läxor får vi lätt intrycket av att de fortfarande lever kvar i de gamla läroplanerna när det gäller läxor. Detta kan vara en följd av att läxor inte omnämns i de nuvarande läroplanerna. Iakttagelser från vår verksamhetsförlagda utbildning tyder på att lärare sällan går till den övergripande läroplanen när arbetet planeras, utan de går i första hand till läroplanen för det enskilda ämnet. Det gör, tror vi, att reflektioner beträffande övergripande frågor lätt glöms bort. Sammantaget förmodar vi att frånvaron av en diskussion

om läxor i läroplanerna gör att lärare lätt faller tillbaka i gamla mönster vad gäller läxor. Även Hellsten (1997) ser det som ett problem att regleringen av läxor försvunnit ur styrdokumentet. Utifrån detta resonemang kan tyckas att läxor borde finnas med i skolans styrdokument, både i de övergripande och i ämnesläroplanerna, där det kunde finnas en reflektion över läxans användning i det enskilda ämnet. Utvecklingen vad det gäller läroplanerna tror vi kan bero på det samhällspolitiska klimatet som förändras genom åren. Det kan tyckas att skolutvecklingen ska ske genom att politiker tar del av forskningen för att därefter fatta bra beslut om skolan. Så är det säkert inte alltid, utan många gånger avgör politikernas egna åsikter och idéer hur skolan kommer att se ut. Även maktskiftet spelar en roll i hur skolans och läxans utveckling har sett ut.

Vår undersöknings viktigaste resultat

De mest intressanta resultaten som vi anser framkommit genom vår undersökning är att det faktiskt finns skillnader mellan ämnena, språk och So samt skolformerna, att flera lärare anser att läxor är en viktig del av skolan och att många lärare ger läxor, trots att de inte anser att de är viktiga för att eleverna ska lära sig mer eller nå de nationella målen. Intressant är också att en så stor majoritet av lärarna ger läxor samt att det enbart var So-lärare som inte gav läxor. Våra resultat tyder även på att lärare i liten grad tar del av pedagogisk forskning om läxor, någonting vi tror skulle behövas för att medvetandegöra lärarna om läxans effekter.

De viktigaste didaktiska slutsatser som kan dras av vår undersökning är att det borde finnas en diskussion ute på skolorna om läxor och därigenom medvetandegöra lärarna om läxan som fenomen samt skillnader vad det gäller läxor ämnen emellan.

8 Förslag till fortsatt forskning

Efter att ha skrivit detta examensarbete och gjort vår enkätundersökning finner vi att för lite forskning är gjord inom läxområdet och i synnerhet om läxor på gymnasiet. Vidare saknar vi forskning som jämför huruvida läxor har olika effekter i olika ämnen. Vår undersökning kan bidra med kunskap om hur lärare som undervisar i språk- och So på grundskolans senare del och gymnasiet ser på läxor. Vårt arbete har dock brister då vi enbart baserat undersökningen på en enkätstudie och vi har heller inte gjort ett slumpmässigt urval vilket försvårar generaliserbarheten. Vidare hade det även varit intressant att komplettera vår enkätstudie med intervjuer, alternativt göra en större enkät med större frågor och fler svarsalternativ. Det hade säkerligen också givit en bredare bild av läxor i språk och So om en jämförelse hade gjorts mellan kommunala skolor och friskolor, gärna med annan pedagogik. Mer jämförande forskning mellan olika ämnesgrupper men även mellan enskilda ämnen hade också varit intressant.

Det finns dock svårigheter med vidare forskning om läxans effekter, exempelvis är det svårt att upprepa en undersökning för att på så sätt kontrollera resultatet då det är svårt att använda samma undersökningsgrupp. På så vis blir det svårt att verkligen bevisa om läxor gör någon nytta då så många andra faktorer spelar in på inläringen, till exempel olika hemförhållanden och olika lärare.

Närliggande forskning som hade varit intressant att genomföra är att undersöka om lärare beaktar forskningen som finns om läxor.

Sammantaget borde läxor bli föremål för diskussion både inom forskningen och inom lärarkåren. Det finns ett stort behov av mer svensk forskning om läxors alla perspektiv då de är viktiga men ett bortglömt område. Området är viktigt då läxor frekvent används som pedagogisk metod ute på skolorna utan att lärarna egentligen förstår effekten av dem.

9 Slutord

Det är svårt att hitta en lösning som passar alla individer då alla elever är olika. Därför är det viktigt att som lärare reflektera över sina metoder så att alla elever kan känna att de får sina behov tillgodosedda. Vi har genom detta arbete förstått vikten av att lärare tar del av den forskning som är gjord om olika pedagogiska och didaktiska metoder, till exempel på området läxor. Att ta del av forskningen är viktigt för att lärare ska kunna vara professionella i sin yrkesroll och för att undvika nedärvda mönster från äldre lärargenerationer.

Det vi hoppas att läsare av detta arbete får med sig är en insikt att göra medvetna val när man som lärare väljer sina arbetsmetoder. Det är viktigt att lärare tar del av forskningen för att kunna bilda sig en mer vetenskaplig uppfattning om läxans konsekvenser. Vi önskar att lärare börjar reflektera över läxor innan de ger en uppmaning som ”läs tio sidor till på torsdag”.

Referenser

- Bengtsson Naumovski, Isabell (2008). *Hur läxan följs upp – Stämmer lärarens uppföljning av läxan med elevernas syn på vad läxor är?* (praktisk pedagogik/utbildningsledarskap examensarbete, 15hp) Malmö: Lärarutbildningen natur miljö samhälle.
- Bergqvist, Kerstin (2007). Eget arbete – eget ansvar. I Granström, Kjell (Red.), *Forskning om lärares arbete i klassrummet* (Forskning i fokus nr. 33). Stockholm: Liber Distribution. Hämtat 2009-12-08 från <http://www.skolverket.se/sb/d/2364>.
- Brodow, Bengt & Rininsland, Kristina (2002). *En skola som om elever betydde något – skolan speglad i elevers skrivande-analys och debatt*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Carlgren, Ingrid & Marton, Ference (2000). *Lärare av i morgon*. Stockholm: Lärarförbundet.
- Christensen, Anna & Håkansson, Anna (2008). *Hur ser lärare, elever och föräldrars inställning till läxor ut?* (praktisk pedagogik/utbildningsledarskap examensarbete, 15hp) Malmö: Lärarutbildningen natur miljö samhälle.
- Cooper, Harris (2007). *The Battle Over Homework – Common Ground for Administrators, Teachers and Parents*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Ekbon, Madeleine & Johansson, Ulrika (2007). *Läxans betydelse för undervisningen – En intervjustudie av pedagogers uppfattningar*. (praktisk pedagogik/utbildningsledarskap examensarbete, C) Örebro: Pedagogiska institutionen.
- Esaiasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2007). *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.
- Göteborgs universitet, Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning (UFL) (2007). *LAU 690, Allmänt utbildningsområde 3, Examensarbete 15 högskolepoäng*. Göteborg.
- Göteborgs universitet, Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning (UFL) (2008a). *LAU 630, Allmänt utbildningsområde 1, Lärarprofessionens samhällsuppdrag, 30 högskolepoäng*. Göteborg.
- Göteborgs universitet, Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning (UFL) (2008b). *LAU 670, Allmänt utbildningsområde 2, Lärarprofessionens didaktiska uppdrag, 30 högskolepoäng*. Göteborg.
- Göteborgs universitet, Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning (UFL) (2009). *LAU 680, Allmänt utbildningsområde 3, Lärarprofessionens elevuppdrag, 15 högskolepoäng*. Göteborg.
- Hellsten, Jan-Olof (1997). Läxor är inget att orda om – Läxan som fenomen i aktuell pedagogisk litteratur. *Pedagogisk Forskning i Sverige, årgång 2* (3), 205-220.

- Hellsten, Jan-Olof (2000). *Skolan som barnarbete och utvecklingsprojekt*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Henriksson, Staffan (1992). *Lärarens klokbok*. Göteborg: Förlagshuset Gothia.
- Horgby, Anne-Charlotte (2004a). *Ingen lag reglerar läxor*. Publicerad i Lärarnas tidning nr. 8, 2004, Hämtat den 24 november 2009 från www.lararnastidning.net.
- Horgby, Anne-Charlotte (2004b). *Läxorna styr familjen*. Publicerad i Lärarnas tidning nr. 8, 2004, Hämtat den 24 november 2009 från www.lararnastidning.net.
- Johansson, Bo & Svedner, Per Olov (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen*. Uppsala: Kunskapsföretaget i Uppsala AB.
- Johansson, Linda & Törnqvist, Maria (2006). *Varför har vi läxor? – En undersökning om lärares syfte med läxor*. (praktisk pedagogik/utbildningsledarskap examensarbete, 10p) Göteborg: Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning.
- Leo, Ulf (2004). *Läxor är och förblir skolarbete – En studie om inställningen till läxor i ett F-9 spår i grundskolan*. (praktisk pedagogik/utbildningsledarskap magisteruppsats, 20p) Malmö: Lärarutbildningen; Skolutveckling och ledarskap.
- Lindell, Ebbe (1990). *Läxor, hemarbetets utformning och effekter*. (Metarapport nr. 2) Stockholm: Skolöverstyrelsen, Planerings- och samordningsavdelningen.
- Mattsson, Lena (2007). *Tveksamt om läxor gör nytta*. Hämtat 10 november 2009, från Göteborgs Postens nätupplaga, <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.112752-tveksamt-om-laxor-gor-nytta>.
- Nationalencyklopedin (2000) Uppslagsord: hemuppgift, läxa [Cd-rom]. I *Nationalencyklopedins ordbok*. Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker AB.
- Skolverket (1994a). *Läroplan för de frivilliga skolformerna Lpf 94 – Gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, den kommunala vuxenutbildningen, statens skolor för vuxna och vuxenutbildningen för utvecklingsstörda*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket (1994b). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket (2009a) *Skola 2011 & GY2011*, hämtat 12 december 2009 från www.skolverket.se.
- Skolverket (2009b). *Föräldrars utbildning påverkar elevens slutbetyg allt mer*. Pressmeddelande hämtat 23 november 2009 från www.skolverket.se.
- Skolöverstyrelsen (1962). *Läroplan för grundskolan Lgr 62*. Andra upplagan. Stockholm: SÖ- förlaget Skolöverstyrelsen.
- Skolöverstyrelsen (1967). *Läroplan för gymnasiet Lgy 67*. Fjärde tryckningen. Stockholm: SÖ- förlaget Skolöverstyrelsen.

- Skolöverstyrelsen (1969a). *Läroplan för grundskolan Lgr 69- Allmän del*. Stockholm: Svenska Utbildningsförlaget Liber AB.
- Skolöverstyrelsen (1969b). *Läroplan för grundskolan Lgr 69 - supplement – Franska Tyska*. Stockholm. Svenska Utbildningsförlaget Liber AB.
- Skolöverstyrelsen (1969c). *Läroplan för grundskolan Lgr 69 - supplement – Orienteringsämnen Högstadiet*. Stockholm. Svenska Utbildningsförlaget Liber AB.
- Skolöverstyrelsen (1970a). *Läroplan för gymnasieskolan – Allmän del Lgy 70*. Tredje upplagan Stockholm: Utbildningsförlaget.
- Skolöverstyrelsen (1970b). *Läroplan för gymnasieskolan Lgy 70 – Ekonomiska och samhällsorienterade ämnen*. Stockholm: Svenska Utbildningsförlaget Liber AB.
- Skolöverstyrelsen (1970c). *Läroplan för gymnasieskolan Lgy 70 – språkämnen, svenska, engelska, franska, tyska*. Stockholm. Svenska Utbildningsförlaget Liber AB.
- Skolöverstyrelsen (1973a). *Läroplan för gymnasieskolan Lgy 70 – språkämnen, romanska språk 3- och 4-åriga linjer*. Stockholm. Svenska Utbildningsförlaget Liber AB.
- Skolöverstyrelsen (1973b). *Läroplan för gymnasieskolan Lgy 70 – språkämnen, Tyska 3- och 4 åriga linjer*. Stockholm: Svenska Utbildningsförlaget Liber AB.
- Skolöverstyrelsen (1980). *Läroplan för grundskolan – Allmän del Lgr 80*. Stockholm: Liber Utbildningsförlaget.
- Skolöverstyrelsen (1990). *Kommentarmaterial Lgr 80 – Undervisning i främmande språk*. Stockholm. Utbildningsförlaget.
- Steinberg, John M (1986). *Läxläsning. En handbok för föräldrar, lärare och elever*. Solna: Ekelunds Förlag AB.
- Stukát, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Sundström, Ulrika (2008). *Läxor – vad är de till för?*. Publicerad i Lärarnas tidning nr. 9, 2008. Hämtat 13 november 2009, från <http://www.larartidningar.net/default.asp?ArticleID=392061&CategoryID=8752&ArticleStateID=2>.
- Svenska Akademien (1930/2008). *Svenska akademiens ordbok*. Uppslagsord: Hemarbete. Hämtat 11 november 2009 från <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>.
- Svensson, Britta & Svensson, Karin (2005). *Meningen med läxor – En undersökning om läxor ur lärares perspektiv*. (praktisk pedagogik/utbildningsledarskap examensarbete, 10p) Göteborg: Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildningen.

Utbildningsradion, UR (Ht 2008). *Skolfront - Privatundervisning*. Stockholm: UR play.
Hämtat 15 december 2009, från
<http://www.ur.se/MediaPlayer/Templates/MediaPlayerPopup.aspx?id=23520>.

Welin, Hanna (2007). *Forskare varnar för läxstressen*. Publicerad i Helsingborgs dagblad
2007-03-02. Hämtat 10 november 2009, från [http://hd.se/familjeliv/2007/03/02/forskare-
varnar-foer-laexstressen/](http://hd.se/familjeliv/2007/03/02/forskare-varnar-foer-laexstressen/).

Westlund, Ingrid (2004). *Läxberättelser – läxor som tid och uppgift*. (LiU-PEK-R-240).
Linköping: Linköpingsuniversitet, Institutionen för beteendevetenskap.

Westlund, Ingrid (2007). Läxan – en svårfångad företeelse. I Granström, Kjell (Red.),
Forskning om lärares arbete i klassrummet (Forskning i fokus, 33). Stockholm: Liber
Distribution. <http://www.skolverket.se/sb/d/2364>. Hämtat 2009-12-08.

Bilaga A: Missivbrev till rektorer

Hej!

Vi heter Emelie Modé och Emily Sävenå och vi går sista terminen på Lärarprogrammet på Göteborgs universitet. Vi skriver ett examensarbete med syfte att ta reda på hur viktigt lärare tycker det är med läxor. I vår undersökning vänder vi oss till lärare som undervisar i moderna språk och samhällsvetenskapliga ämnen på grundskolan och gymnasiet.

Vi skulle behöva Din hjälp med att få mailuppgifter till lärare som undervisar i dessa ämnesgrupper.

Den webbenkät som vi kommer att dela ut består av 11 flervalfrågor och tar ca 5 minuter att besvara.

Vi skulle bli väldigt tacksamma om Du kunde avvara lite tid för att hjälpa oss!

Om Du har frågor, kontakta oss gärna!

Med vänliga hälsningar

Emelie Modé & Emily Sävenå

Bilaga B: Enkät till lärare

Enkätundersökning om läxor i So- och språkämnen

Stort TACK för att Du valt att medverka i denna undersökning!

Undervisar Du i både språk och so-ämnen, välj en av ämnesgrupperna när Du besvarar enkäten.

(OBS! För att kunna skicka enkäten måste Du fylla i alla obligatoriska frågor.)

*Obligatorisk

1. Antal yrkesverksamma år: *

2. Undervisar främst på: *

- Grundskolan
 Gymnasiet

3. Vilket/vilka ämnen undervisar Du i? *

OBS! Välj ANTINGEN språk- eller so-ämnen. Blanda EJ ämnesgrupper.

- Tyska
 Franska
 Spanska
 Italienska
 Historia
 Religion
 Samhällskunskap
 Geografi
 Övrigt:

4. Ger Du dina elever läxor? *

Om Du svarar NEJ på denna fråga, gå direkt till fråga 9. Om Du svarar JA på denna fråga, hoppa över fråga 9.

- Ja
 Nej

5. Hur ofta ger Du dina elever läxor?

- Flera gånger i veckan
 En gång i veckan
 Varannan vecka
 En gång i månaden
 Mer sällan än en gång i månaden

6. Hur viktiga är följande orsaker till att Du ger läxor?

	Inte viktigt	Mindre viktigt	Viktigt	Mycket viktigt
Färdighetsträning	☐	☐	☐	☐
Eleverna hinner inte med allt arbete i skolan	☐	☐	☐	☐
För att förbereda eleverna inför högre årskurser	☐	☐	☐	☐
Eleverna ska lära sig att ta ansvar	☐	☐	☐	☐
Eleverna lär sig mer	☐	☐	☐	☐
Eleverna vill ha läxor	☐	☐	☐	☐
Föräldrarna vill att eleverna ska ha läxor	☐	☐	☐	☐
För att informera hemmet	☐	☐	☐	☐
Repetition	☐	☐	☐	☐
Läxor är en naturlig del av skolarbetet	☐	☐	☐	☐
Läxor är ett led i betygssättningen	☐	☐	☐	☐
Läxor ger elever chans att arbeta ostört hemma	☐	☐	☐	☐

6. Vilken/vilka typer av läxor ger Du?

- Läsläxa
- Glosor/svåra ord
- Grammatik
- Skrivuppgifter
- Uttalsövningar
- Instuderingsfrågor
- Förberedning för redovisning
- Övrigt:

7. Hur ofta följs läxorna upp?

- Alltid
- Oftast
- Ibland
- Sällan
- Aldrig

8. Hur viktiga är följande orsaker till att Du INTE ger dina elever läxor?

Svara enbart på denna fråga om Du svarade NEJ på fråga 4.

	Inte viktigt	Mindre viktigt	Viktigt	Mycket viktigt
Elever utvecklas inte av läxor	☐	☐	☐	☐
Elevernas resultat påverkas inte	☐	☐	☐	☐
Olika hemförhållanden gör läxor orättvisa	☐	☐	☐	☐
Lektionstiden räcker till	☐	☐	☐	☐
Eleverna vill inte ha läxor	☐	☐	☐	☐
Föräldrarna vill inte att eleverna ska ha läxor	☐	☐	☐	☐
Elevernas ansvarskänsla påverkas inte	☐	☐	☐	☐

9. Upplever Du att eleverna lär sig mer med läxor? *

	1	2	3	4	5	
Nej, inte alls	☐	☐	☐	☐	☐	Ja, mycket mer

10. Upplever Du att läxor är viktiga för att eleverna ska nå de nationella målen i skolan? *

	1	2	3	4	5	
Nej, inte alls	☐	☐	☐	☐	☐	Ja, mycket viktiga

Skicka

Bilaga C: Missivbrev till lärare

Hej!

Vi heter Emelie Modé och Emily Sävenå och läser sista terminen på Lärarprogrammet vid Göteborgs universitet med inriktning mot grundskolans äldre åldrar och gymnasiet. Våra ämnen är historia, religion och tyska. Vi skriver ett examensarbete där syftet är att ta reda på hur viktigt lärare tycker det är med läxor. I vår undersökning vänder vi oss till lärare som undervisar i språk- och samhällsorienterade ämnen på grundskolan och gymnasiet.

Vi skulle behöva Din hjälp med vår undersökning.

Enkäten är helt anonym och består av MAX 10 FLERVALSFRÅGOR som handlar om, huruvida lärare ger eller inte ger läxor och varför. Med läxor menar vi det arbete som inte sker på lektionstid. Enkäten tar MAX 5 MIN att göra. Vi vore väldigt tacksamma om Du kunde avvara den tiden för att hjälpa oss.

Enkäten når du genom att klicka på länken nedan. Följ instruktionerna och avsluta med att trycka på ”skicka”. Har Du frågor, kontakta oss gärna!

(Om Du väljer att medverka i undersökningen skulle vi vara tacksamma om vi fick in Ditt svar innan måndagen den 30 november. Skulle Du även vilja ta del av vårt undersökningsresultat, hör av Dig så skickar vi det i januari.)

Med vänliga hälsningar

Emelie Modé & Emily Sävenå

Länk till enkät:

[formkey=dFJhttp://spreadsheets.google.com/viewform?3ZXFTSXRhbXBFSzlGM052dm4xN1E6MA](http://forms.gle/dFJhttp://spreadsheets.google.com/viewform?3ZXFTSXRhbXBFSzlGM052dm4xN1E6MA)

Bilaga D: Påminnelse till lärare

Hej!

Tack Ni alla som har svarat på vår enkät! Det har varit till mycket stor hjälp för oss.

Vi vill också påminna Er som ännu inte svarat, att gärna göra det, då det för oss vore en stor hjälp. I detta brev skickar vi även med länken till enkäten.

Med vänliga hälsningar

Emelie Modé & Emily Sävenå

Länk till enkät:

[formkey=dfJhttp://spreadsheets.google.com/viewform?3ZXFTSXRhbXBFSzlGM052dm4xNIE6MA](http://spreadsheets.google.com/viewform?3ZXFTSXRhbXBFSzlGM052dm4xNIE6MA)

Bilaga E: Ytterligare en påminnelse till lärare

Hej!

Ni som har svarat på vår enkät, Stort Tack än en gång! Ni kan bortse från detta mail.

Ni som ännu inte har svarat på enkäten ber vi än en gång om hjälp på grund av att så få har svarat. Alla svar är viktiga för att vår undersökning ska bli trovärdig. Vi har nu därför valt att behålla vår enkät öppen veckan ut. Vi är beroende av Er hjälp för att kunna slutföra vårt examensarbete. Tack för hjälpen på förhand!

Länk till enkät:

[formkey=dFJhttp://spreadsheets.google.com/viewform?3ZXFTSXRhbXBFSzlGM052dm4xN1E6MA](https://forms.gle/dFJhttp://spreadsheets.google.com/viewform?3ZXFTSXRhbXBFSzlGM052dm4xN1E6MA)

Med vänliga hälsningar

Emelie Modé & Emily Sävenå